

İmtiyaz Sahibi

Türkiye Damızlık Koyun Keçi
Yetiştiricileri Merkez Birliği Adına
Prof.Dr. Veysel AYHAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

İrfan GÜNDOĞDU

Yayın Türü

Yaygın Süreli Yayın
3 Ayda Bir Yayınlanır

Basım Tarihi

20.01.2014

Dağıtım

PTT Kargo

Yönetim Yeri

Cevizlidere Mahallesi 1249. Sokak
Batuhan Ap. No: 7/20 • 06520 •
Çankaya/ANKARA
Tel: 312 442 88 20 (Pbx)
Fax: 312 442 88 18
e-mail: bilgi@turkiyekoyunkeci.org

Yapım Ajansı

ajansâlâ
pazarlama iletişimi kurumsal yayıncılık

Kurumsal Yayıncılık
Pazarlama İletişimi
Tel: 312 447 48 25

Baskı

Arkadaş Basım San. Ltd. Şti. Kazım
Karabekir Caddesi Sütçüoğlu İşhanı
No:37/4 Ulus / ANKARA
Tel: 312 341 57 07 - 341 63 10

ISSN

2148-2799

Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri
Dergisi basın ahlak kurallarına
uymayı taahhüt eder. Yayınlanan
yazıların sorumlulukları sahiplerine
ait olup, Birliğimiz görüşlerini
yansıtmamaktadır.

Dergide yayımlanan yazılar, kaynak
gösterilmek koşuluyla, diğer
yayın organlarında yayımlanabilir.
Gönderilen yazılar iade edilmez.

bu sayıda

Bizden Size

2

**GIDA, TARIM VE
HAYVANCILIK BAKANI
MEHMET MEHDİ EKER'E
ZİYARET**

4

**HALK ELİNDE
HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL
PROJESİ TANITILDI**

6

**İSPANYA'DA İNCELEME
VE TEKNİK
ZİYARET...**

12

**2013 YILI
İSTİŞARE VE EĞİTİM
TOPLANTILARI YAPILDI**

9

**ÇOBANLIK
SOSYAL GÜVENLİK
KAPSAMINA
ALINIYOR...**

24

**HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ 2013 YILI
DANIŞMA KURULU TOPLANTISI ANTALYA'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ**12

**TÜRKİYE TARIM PLATFORMU 3. TARIM HAYVANCILIK VE TEDARİK
İKİLİ GÖRÜŞMELERİNE KATILDIK**13

**“SÜRÜ YÖNETİMİ ELEMANI BENİM”
EĞİTİMİNDE KURSIYERLERE SERTİFİKALARI VERİLDİ**.....26

**KOYUN VE KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİNDE ISLAH PROGRAMLARI
Prof. Dr. Orhan KARACA**32

**TÜRKİYE'DE KÜÇÜKBAŞ ISLAH ÇALIŞMALARI VE ÖNERİLER
Dr. İrfan DAŞKIRAN**36

Merhaba

Değerli okuyucularımız ;

Ülkemizde koyun ve keçi yetiştiriciliği; et, süt yapağı, tiftik ve deri üretimine katkısının yanı sıra bir kültür, bir yaşam biçimi ve adeta geçmişten geleceğe uzanan vazgeçilmez bir mirasımızdır. Bu nedenle Türkiye hayvancılık sektöründe koyun ve keçi yetiştiriciliğinin özel bir yeri bulunmaktadır. Günümüzde Türkiye'de üretilen sütün %8'i, etinde %12.5'i koyun ve keçiden elde edilmektedir. Ayrıca her yıl 2.5 milyonun üzerindeki kurbanlık ihtiyacı küçükbaş hayvanlardan karşılanmaktadır. Bunun yanı sıra koyun ve keçi yetiştiriciliği kırsal kesimde önemli bir istihdam kaynağını oluşturmaktadır. Bugün koyunda 27.5 milyon baş, keçide ise 8.3 milyon baş hayvan varlığı ile ülkemiz, Avrupa'da ilk sırada yer almaktadır.

Gerek miktar ve gerekse sayısal olarak önemli olan bu sektör son 8-10 yıla kadar çeşitli nedenlerle ihmal edilmiştir. Ancak, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın Özellikle 2005 yılından itibaren Küçükbaş hayvancılığının Türkiye hayvancılığında özel bir yerinin olduğunu farkına varmasıyla önemli gelişmeler yaşanmaya başlanmıştır. Bu kapsamda küçükbaş hayvan yetiştiriciliği Cumhuriyet tarihinde ilk kez destekleme kapsamına alın-

mış, birliklerin kurulması teşvik edilerek, yıllarca önemsenmeyen ve sahihsiz bırakılmış koyun ve keçi yetiştiricilerimize hak ettiği değer verilmeye başlanmıştır. Kısa sürede 80 ilimizde Damızlık Koyun Keçi yetiştiricileri Birlikleri kurulmuş, ülkemizin koyun ve keçi popülasyonunun tanımlanması, yetiştiricilerin maddi olarak desteklenerek sürülerin kayıt altına alınması sağlanmıştır. Bazı illerimizde bakanlığımızın himayelerinde koyun ve keçi ıslahı çalışmaları başlamıştır.

Bu çalışmaların en önemli sonuçlarından birisi olarak, 3 Temmuz 2013 tarihinde Bakanlık ve Birliklerimizce birlikte düzenlenen Halk Elinde Ülkesel Küçükbaş Hayvan Islahı Çalışmaları ile elde edilen hayvan genotipleri tanıtılmıştır. Bu etkinlikte teşhir edilen 28 koyun keçi ırk ve genotipindeki gelişmeler ilgililere ve kamuoyuna tanıtılmıştır. Bu proje bugün 61 ilde, 124 alt proje ile 1 milyonun üzerinde koyun-keçide başarıyla yürütülmektedir. Ayrıca Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islah Projesi kapsamında ülke genelinde mevcut koyun sürülerinin verim potansiyelleri de ortaya konmaya başlanmıştır. Kısa bir süre sonra da birliklerimizin temel görevi olan soykütüğü kayıtlarının oluşturulması yönünde çalışmalar hızlanacaktır.

Küçükbaş hayvan ıslahında önemli bir yer teşkil eden Damızlık Koyun Keçi Islah Sistemi Merkez Birliğimiz tarafından uygulamaya geçirilmiştir. Küçükbaş hayvancılığımızın istikrarlı bir şekilde sürdürülmesi için ıslah, meralarımızın etkin bir şekilde kullanımı ve çobanlarımızın eğitimi ile sosyal güvenlik primlerinin kamu tarafından karşılanmasına yönelik girişimler geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlamaktadır. Örneğin eğitimin öne çıktığı "Sürü Yönetim Elemanı Benim" projesi son derece önem verdiğimiz çalışmalardan birisidir.

Bundan sonraki dönemde de yine başta Bakanlığımız olmak üzere, üniversitelerimizin değerli akademisyenleri ve araştırma enstitülerimizde görevli araştırmacılarımızla, çalışmalarımızın bel kemiği olan birliklerimizin değerli başkanları, yöneticileri ve çalışanlarıyla, göz bebeğimiz cefakâr çobanlarımızla birlikte daha güzel işlere birlikte imza atacağımız inancıyla çalışmalarımıza devam ederek Koyun ve Keçi yetiştiricilerinin sesi olmaya gayret edeceğiz.

Bu duygu ve düşüncelerle "Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Dergisi"nin camiamıza hayırlı olmasını dilerim.

Önümüzdeki sayımızda buluşmak ümidi ile...

Prof. Dr. Veyysel AYHAN
Genel Başkan

YÖNETİM KURULU

Genel Başkan
Prof. Dr. Veysel AYHAN

Genel Başkan Yardımcısı
Nihat ÇELİK

Muhasip Üye
Hasan ÇAKIR

Sekreteryaya Üye
Necmettin AYGÜN

Üye
Ethem DOĞAN

Üye
Özer TÜRER

Üye
Mehmet Ş. AYDOĞDU

DENETLEME KURULU

Başkan
Cemal YILDIRIM

Üye
Ali KAYSADU

Üye
Mustafa DİKEN

2014 yılının başta Koyun ve Keçi Yetiştiricilerimiz olmak üzere tüm üreticilerimiz için hayırlı ve bereketli bir yıl olmasının dileriz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER'E ZİYARET

Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN başkanlığında Genel Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK, Yönetim Kurulu Üyeleri Hasan ÇAKIR, Necmettin AYGÜN, Özer TÜNER, Ethem DOĞAN ve Mehmet Şirin AYDOĞDU, Denetim Kurulu Başkanı Cemal YILDIRIM ve Denetim Kurulu üyeleri Ali KAYSADUL ve Mustafa DİKEN heyet halinde Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi EKER'i makamında ziyaret ettiler. Ziyarete ayrıca Bakan Yardımcısı Kudbettin ARZU, Müsteşar Yardımcısı Dr. Nihat PAKDİL, TAGEM

Genel Müdürü Doç. Dr. Masum BURAK, Hayvancılık Genel Müdürü Mustafa KAYHAN, Tarım Reformu Genel Müdür Yardımcısı Mehmet ÖZGÜN ve Gıda ve Kontrol Genel Müdür Yardımcısı Habip CAN'da hazır bulundu.

Yapılan ziyarette Merkez Birliğimiz adına; Genel Başkan Prof. Dr. Veysel AYHAN anaç koyun keçi desteklemesi, Koyun Keçi Kayıt Sistemi ile Koyun Keçi Bilgi Sistemi arasındaki sorunların giderilmesi, Birliklere Soy Kütüğü ve Islah Programı yapma yetkilerinin verilmesi, küpe takılması ve

birlik üyelerinin hayvanlarına sağlık hizmetlerinin verilmesi için Birliklerin yetkilendirilmesi, küçükbaş hayvancılığa verilen desteklerin artırılması konularında görüşlerini sunarak, koyun keçi yetiştiriciliği, çobanların özlük hakları ve eğitimleriyle ilgili yaptıkları katkılardan dolayı bakan EKER'e teşekkür etti.

Bakan EKER ise yaptığı konuşmada uyguladıkları politikalarla küçükbaş hayvancılığın ilk defa kendi dönemlerinde desteklemeye alındığını ve 1984 - 2002 yılları arasında % 40 azalan hayvan sayısının hükümetimiz döneminde tekrar

yükseliş göstermeye başladığını, 2013 yılı itibari ile de 36 milyon baş küçükbaşa ulaştığını belirtti.

Ülke insanına koyun keçi sütü ve etinin sevdirmesi, süt tüketimine olumsuz etki yapan hijyen eksikliğinin giderilmesi için üreticilerin eğitilmesi gerektiğini söyleyen EKER, çobanların kısa ve uzun süreli eğitimleri ve sosyal güvenceye kavuşmaları için gerekli çalışmalara devam edeceklerini belirterek ziyaretten duyduğu memnuniyeti dile getirdi..

Genel Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK yaptığı konuşmada; sistemlerde yaşanan problemleri dile getirerek Müsteşar Yardımcısı Dr. Nihat PAKDİL'in yazılı talimatı ile bu problemlerin asgari seviyelere düştüğünü belirtti. Ayrıca Birlik başkanları olarak çok zor durumda kaldıklarını, bazı yetiştiricilerin taleplerinin bitmediğini ve 2 yıl önce destekleme alıp bir daha birliğe uğramadıkları gibi, birliğe karşı hak ve ödevlerini yerine getirmeyen bazı yetiştiricilerin destekleme alamadıkları zaman direkt birlikleri şikayet yoluna gittiklerini ifade eden ÇELİK, bu mağduriyetin giderilmesi adına Bakan Eker'e katkılarından dolayı teşekkür etti.

Yönetim Kurulu Üyesi Özer TÜNER de, hijyenik süt üretimi konusunda İzmir olarak önemli çalışmalar yaptıklarını ve bakanlığımız küçükbaş sütünün verildiği ilave desteğin büyük bir önem taşıdığını belirtti.

Diğer yandan tüm Yönetim ve Denetim Kurulu Üyeleri Bakan EKER'e ayrı ayrı teşekkürlerini ileterek; ülkemiz küçükbaş yetiştiricilerinin dertleriyle yakından ilgilenmesi ve bu güne kadar yaptığı katkılardan dolayı memnuniyetlerini dile getirdiler.

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDEN MERKEZ BİRLİĞİMİZE ZİYARET

01.04.2013 tarihinde HAYGEM Genel Müdür Yardımcısı Dr. İbrahim ÖZCAN, Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık Daire Başkanı Dr. Ali BİLGİN, İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanı Salih ÇELİK, Islah ve Geliştirme Daire Başkanlığı Koordinatörü Ali Rıza AKINCI ve Sistem So-

rumlusuz Kutay KAÇAR'dan oluşan teknik heyet Merkez Birliğimizi ziyaret ettiler.

Ziyaret sırasında, birliklerimizin genel sorunları ile sistemlerde karşılaşılan problemler dile getirilerek bilgi alışverişinde bulunuldu.

AB BAKANLIĞI IPA1 PROJE İZLENİM KOMİSYONUNDAN MERKEZ BİRLİĞİMİZE ZİYARET

Avrupa Birliği çerçevesinde AB komisyonu ve AB Bakanlığı adına bütün Avrupa Birliği projelerini izleyen heyet, et verimliliği, verimlilikte hedeflere ulaşım ulaşılamadığını ve projelerde yapılan hata ve yanlışlıklardan çıkarılan dersleri tespit eden ve çoğunlukla devam eden projeleri izlemekte olup, biten sonuçları da değerlendirip sonuca ulaşılabilirliğini ve Türkiye'de Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı için uygulanan koyun ve keçilerin küpelenmesi ve aşılama projelerini izlemektedirler. İzleme heyeti proje çerçevesinde tüm

proje paydaşları ile görüşmektedir.

Avrupa Birliği Bakanlığı IPA1 Proje izlenim komisyonundan oluşan bir heyet, Merkez Birliğimizi ziyaret ederek görüş alışverişinde bulundular. Genel Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK tarafından karşılanan heyet ile bu projenin çok önemli bir paydaşı olan Merkez Birliğimiz koyun ve keçilerin küpe ve aşılama projelerinin verimliliğini, etkinliğini ve ulaşılacak hedefleri ilerisi için çıkarılacak dersler konularında bir görüşme gerçekleşti. Toplantıda, Genel Sekreter Veysel ÖREN ve Teknik Şube elemanı Yüksek Ziraat Mühendisi Metin ACAR tarafından heyete proje hakkında bilgiler verildi.

Avrupa Birliği izlenimcileri görüşmeden çok yararlandıklarını ve faydalı geçtiği belirttiler. Çelik ve Ören'e verdikleri bilgilerden dolayı teşekkür ettiler.

HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ TANITILDI

Veysel AYHAN:
“3 Temmuz 2013
tarihi koyun ve
keçi yetiştiricileri
için bir milat,
bir bayram
günüdür...”

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) Koordinatörlüğünde 2005 yılından bu yana yürütülmekte olan Halk Elinde Koyun Keçi Islahı Ülkesel Projesi'nin tanıtım etkinliği 3 Temmuz 2013 tarihinde, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı M. Mehmet EKER'in katılımı ile gerçekleştirildi.

Etkinliğe; TBMM Tarım Komisyonu Başkanı ve üyeleri, milletvekilleri, bürokratlar, Merkez Birliğimiz Yönetim, Denetim Kurulu üyeleri ve hemen hemen tüm il birlik başkanlarımız, akademisyenler çok sayıda yetiştirici ve bakanlık çalışanları olmak üzere yaklaşık 2500 kişi katıldı.

Etkinlik; Halk oyunları, sinevizyon gösterisi ve UNESCO'nun yaşayan insan hazinesi seçtiği Tokatlı kaval imalatçısı Yaşar GÜÇ'ün kaval dinletisi ile başladı.

TAGEM Genel Müdürü Doç. Dr. Masum BURAK açılış konuşmasında; Bu projenin Bakanımız Sayın M. Mehdi EKER'in talimatı ile 80 bin koyunla başladığını, 2013 yılı itibarıyla materyal sayısının 1 milyona ulaştığını ve etkinlikte 22 koyun ve 6 keçiye ait toplam 28 ırkın sergilenerek tanıtımlarının yapılacağını bildirdi.

Ardından Genel Başkan Prof. Dr. Veysel AYHAN yaptığı konuşmada; 3 Temmuz 2013

tarihinin koyun ve keçi yetiştiricileri için bir milat, bir bayram olduğunu söyleyerek bu günün Karadeniz Bölgesinden Ordu'dan 'Karayaka' ırkımız, Ege Bölgesinden 'Karya' ırkımız, Doğu Anadolu Bölgemizden 'Akkaraman', 'Morkaraman', 'Norduz Keçisi' ırklarının bir araya geldiği tarihi bir gün olduğunu belirtti.

AYHAN, Türkiye'de 33.5 milyon baş hayvan varlığı ile Avrupa'da koyunda 2. keçide ise 1. sırada yer aldığımızı ve Ülkemiz kırmızı et üretiminin %13'u ve sütün ise %8'inin küçükbaştan karşılandığını, Türkiye'nin hayvancılıkta AB ülkeleri ile rekabet edebileceği sektörün küçükbaş hayvancılık sektörü olacağını ifade ederek 2005 yılında Halk Elinde Koyun Keçi Islahı Ülkesel Projesinin hayata geçirilmesinin Cumhuriyet tarihinde bir ilk olduğunu söyledi.

Ülkemizde koyun ve keçi yetiştiriciliğinin öneminden bahseden AYHAN, yetiştiricilerimizin projeye sahip çıktıklarını projenin her kademesinde elini taşın altına koyan uygulamalı bir şekilde ıslah, kayıt tutma, verimlilik çalışmalarında canlı bir şekilde projede aktif görev aldıklarını, sahip olduğumuz hayvan varlığının genetik kapasitesinin iyileştirilmesinin yetiştiricimizin ve ülke ekono-

mimizin gelirene büyük katkı sağlayacağını söyleyerek " 100 yıl önce ülkemizden yurt dışına götürülen ve ıslah edilen Ankara keçilerinin tiftik verim ortalaması ülkemiz ortalamasının 2 katından fazladır. Buda göstermektedir ki koyun ve keçilerde ıslah elzemdir, temeldir ve bu konuda da doğru adımlar atılmıştır. Projenin başlangıcından bu güne Başarı ile yürütülen bu projenin çıktılarını bakıldığında da tören alanımızda teşhir edilen bu 28 ırkta gelişmeyi gözlemlemek mümkündür." şeklinde konuştu.

Birliklerin soy kütüğü tutma gibi ıslah programlarının Bakanlığımız denetim ve koordinatörlüğünde yapmaya ve yürütmeye talip olduklarını söyleyen AYHAN, "İşin doğası gereği birliklerimize hayvanlarını numaralandırma ve güncelleme yetkilerinin verilmesi ve bu iş ve işlemlerin bakanlığımız denetim ve takibinde yapılması uygun olacaktır." dedi.

Barış sürecinin hayvancılığa olacak katkısından da söz eden AYHAN, " barış sürecine

bağlı olarak Türkiye koyun sayısının % 60-65 ini oluşturan Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde yaylalarda koyun kuzu seslerinin bunda sonra daha fazla duyulacağını il birliklerimizden aldığımız tepkilerle görmekteyiz. Artacak sayıya bağlı olarak verimlilikte artacaktır. Maliyetler düşecek özellikle meraların ve yayların koyun ve keçi otlatmasına açılmış olması bu sektörde hızlı gelişmeyi beraberinde getirecektir. Bu meydana gelen süreçte bundan 15 yıl önce sergilen manzaranın Orta-doğu ülkelerine koyun, toklu ve kurbanlık ihraç etmemizin tekrardan önünü açacaktır." diye konuştu.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı M. Mehdi EKER ise konuşmasında; Cumhuriyet tarihinde ilk defa koyun ve keçi hayvancılığını destekleme kararı aldıklarını ve ıslah projelerini hayata geçirdiklerini bildirdi. Bugün bu politikanın olumlu sonuçlarını gördüklerini kaydeden Bakan EKER, 10 sene önce 32 milyonun altında olan

toplam koyun keçi varlığının bugün 36 milyonu bulunduğunu ifade etti.

EKER, son 10 yıl içerisinde alınan kararlar ve politikaların artık daha büyük bir hızla meyve vereceğini vurgulayarak, 10 yıl içerisinde yüzde 12'lik artış olan koyun ve keçi varlığının bu proje ve diğer projelerle çok daha iyi bir noktaya geleceğini belirterek " Türkiye genelinde proje kapsamında koyun keçi sayısı 1 milyona, ırk sayısı 28'e, il sayısı ise 66'ya ulaştı. Türkiye'nin 66 vilayetinde bu proje uygulanıyor. Bu çok önemli, ama hedefimiz burada durmak

Bakan EKER:
"Cumhuriyet tarihinde ilk defa koyun ve keçi hayvancılığını destekleme kararı aldıklarını ve ıslah projelerini hayata geçirdiklerini bildirdi."

değil bunu çok daha iyi bir konuma ulaştırmaktır " dedi.

Bakan EKER:
"10 yıl önce bir koyun 48 litre süt verirken, şu anda 77 litre, bir keçi ise 59 litre süt verirken şu anda 105 litre süt verir hale geldi."

Bakan EKER, koyun sütü veriminde 10 yılda yüzde 60,4 oranında artış olduğunu belirterek, 10 yıl önce bir koyunun 48 litre süt verirken, şu anda 77 litre süt verir hale geldiğini, bir keçinin 59 litre süt verirken şu anda 105 litre süt verir hale geldiğini bildirdi.

Konuşmaların ardından; Bakan EKER'e Genel Başkan Veysel AYHAN tarafından üzerinde resminin bulunduğu dokuma halı taktim edildi. Genel Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK, çobanların resmi giysisi olan kepenek ve ardından Norduz ırkı kuzu, Tokat İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Raif Karagöl ise kaval ile çoban çantası hediye etti.

2013 YILI İSTİŞARE VE EĞİTİM TOPLANTILARI YAPILDI

Antalya'da 09-10 Mart 2013 Tarihleri arasında "Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri 2013 Yılı İstişare Toplantısı" Merkez Birliğimiz ile Bakanlık Temsilcileri ve 75 İl Birliğinin katılımıyla oluşan toplam 180 katılımcı ile gerçekleştirildi.

Toplantıda bir konuşma yapan Genel Başkan Prof. Dr. Veysel AYHAN; küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin yol haritasının belirleneceği ve sorunlara çözüm önerilerinin getirileceği toplantıda temel amaçlardan birinin ıslah olduğunu üyeler ile ilgili eğitim-yayım, danışmanlık ve kayıt işlemleri yapıldığını söyledi. Anaç başı yapılan desteklemelerin %50 sinin Doğu Anadolu Bölgesi, %20 sinin İç Anadolu Bölgesi ve %16 sinin da Güneydoğu Anadolu Bölgesine yapıldığını, bu yıl itibari ile 200 binin üzerinde üyenin destekleme alacağını ve 20 milyon hayvanın desteklemeden faydalanacağını ifade eden AYHAN, birliklere soy kütüğü tutma ve ıslah programı yapma ve yürütme yetkisinin verilmesini, ıslah amaçlı yetiştirici birlikleri yönetmeliğinin bir an önce çıkartılarak uygulamaya geçilmesinin gerektiğini, Koyun Keçi Kayıt Sistemi (KKKS) ve Koyun Keçi Bilgi Sistemi (KKBS) arasında koordinasyonun sağlanmasını istediklerini belirtti.

AHHAN ayrıca; Safkan Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiriciliği Hakkında Tebliğin Değerlendirilmesi, "Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi"nin genişletilmesi, birliklerin İl mera komisyonlarında yer alması, meraların öncelikle birlikler tarafından kullanılması için mevzuat çalışması yapılması, illerde orman altı yaylak ve kışlaklarda otlatma planının yapılmasının hızlandırılması, çobanların özlük hakları ve çobanlığa meslek statüsünün kazandırılması ve birliklerin işlerliğinin artırılması konularına da dikkat çekerek sözlerine son verdi.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Dr. Nihat PAKDİL de yaptığı konuşmada; Tarımın öneminden bahisle, gıdanın başka kaynağının olmadığı, insanoğlunun var olduğu sürece gıda ihtiyacının değişmediği, tarımın bunu temin ettiğini, yapısal sorun olarak; Tarım arazilerinin çok parçalı ve işletmelerin küçük olması, bu nedenle rekabet gücünün düşük olduğunu, üretimi kendi ihtiyacımız için değil, başka insanlar için de üretim yapmak zorunda olduğumuza vurgu yaparak, bu olumsuzlukları gidermek için Miras Kanunu üzerinde çalışmalar olduğunu, bu uygulama ile ilgili İsviçre'nin örnek alındığı ama oradaki gelişmelerin takip edilmediğini belirterek ülkemiz-

de tarım arazilerinin 28 milyon parsel olduğunu, traktörün tarıma girmesi ile mera alanlarının daraldığı, tarımda ilk sayımın 1984'te yapıldığı, büyükbaş nazaran küçükbaş yetiştiriciliğinin daha avantajlı olmasına rağmen ihmal edildiği, küçükbaş hayvan varlığı açısından 2002 yılı rakamının yakalandığını, sulu alanlarda yem desteği yapıldığını ama zaman zaman diğer ürünlerle rekabet edemediğini ifade etti. PAKDİL, İl birliklerinin yeterli hale gelmesi durumunda; Soykütüğü ve Islah programı yapma ve yürütmesinin birliklere verilebileceğini vurguladı.

Açılış konuşmalarından sonra Tarım Reformu Genel Müdür Yardımcısı Mehmet ÖZGÜN'ün genel bir değerlendirmesinden sonra; KKKS'nden sorumlu Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünden Hayvan Sağlığı ve Karantina Daire Başkanı Dr. Nahit YAZICIOĞLU Koyun Keçi Kayıt Sistemi hakkında bilgiler sundu.

Koyun Keçi Bilgi Sistemi ve Safkan Damızlık Koyun Keçi Yetiştiriciliği Hakkında Tebliğ ve değerlendirilmesi ile desteklemeler konularından sorumlu Hayvancılık Genel Müdürlüğünden Genel Müdür Yardımcısı Dr. İbrahim ÖZCAN ise yapılan istişare toplantılarının bakanlık ve birlikler açısın-

Dr. Nihat PAKDİL;
İl birliklerinin yeterli hale gelmesi durumunda; Soykütüğü ve Islah programı yapma ve yürütmesinin birliklere verilebileceğini vurguladı.

Veysel AYHAN;
Bu toplantılarda temel amaçlardan birinin ıslah olduğunu üyeler ile ilgili eğitim-yayım, danışmanlık ve kayıt işlemleri yapıldığını söyledi.

Dr. Bekir ANKARALI: Birliklerimizle ortaklaşa yürütülen “Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi” nin sağlıklı ve verimli yürüdüğü, islah programında belirli bir mesafe alındığını ifade etti.

dan faydalı olduğunu, 2012 yılında 18.7 milyon hayvana destekleme verildiğini, geçen yıl verilen 7.5 milyar desteğin içinde hayvancılığın % 29 pay aldığını, paranın % 90'ının ilk altı ayda ödendiğini, bu yıl desteklemede % 20 artış olduğunu ve 9 milyar TL'nin olacağını öngördüğü miktarın % 12

sinin küçükbaş hayvancılığa verileceğini, desteklemelere ilişkin; tespit sürecinde ilçe müdürlükleri ile devamlı diyalog halinde olunması gerektiğini ifade ederek saman konusunda kaba yem ihtiyacının 48 milyon ton olduğunu kaba yem açığının fazla olmadığını ve yaşanan kuraklık dolayısı ile Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından saman tedarik edilebileceğini söyledi.

Program bitiminde başta Müsteşar Yardımcısı Dr. Nihat PAKDİL olmak üzere, Hayvancılık Genel Müdürlüğü, Genel Müdür Yardımcısı Dr. İbrahim ÖZCAN, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Genel Müdür Yardımcısı Mehmet ÖZGÜN, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Hayvancılık ve Su Ürünleri Araştırmaları Dairesi Başkanı Dr. Bekir ANKARALI, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünden Hayvan Sağlığı ve Karantina Daire Başkanı Dr. Nahit YAZICIOĞLU, Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü, Çayır Mera Yem Bitkileri Daire Başkanı Mesut AKDAMAR ve Eğitim Yayım ve Yayınlar Daire Başkanlığından, Çalışma Grup Sorumlusu Murat TOY'a plaketleri taktim edildi.

TAGEM, Hayvancılık ve Su Ürünleri Araştırmaları Dairesi Başkanı Dr. Bekir ANKARALI konuşmasında özetle; Birliklerimizle ortaklaşa yürütülen “Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi” nin 54 ilde 134 alt proje ile sağlıklı ve verimli yürüdüğü, islah programında belirli bir mesafe alındığını, söyledi.

2013 yılı eğitim ve işiare toplantılarının bir diğeri ise Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliğimiz tarafından 3-7 Ekim 2013 Tarihleri arasında Lara / Antalya 'da gerçekleştirildi. Toplantıya ; Merkez Birliğimiz Yönetim ve Denetim Kurulu Üyeleri, 65 İl Birlik Başkanları, personelleri ile birlikte yaklaşık 200 kişinin katılımı ile toplantı gerçekleşti.

Açılış konuşmasını yapan Genel Başkan Prof. Dr. Veysel AYHAN konuşmasında; Toplantı gündeminden bahsederek yapılacak karşılıklı bilgi alışverişleri ile ileride birliklerin ihtiyaçlarına göre uygulamalı eğitim toplantılarının düzenleneceğini ayrıca, böyle bir eğitimden amaç birliklerimizin her türlü denetime hazır hale getirmek, muhasebe, vergi, yönetim ve mali işlemlerle ilgili birliklerimizde uygulanacak sistemin eksikliklerinin tespit edilmesi ve buna göre tedbirlerin alınmasının bu eğitim toplantıları ile gerçekleşeceğini belirtti.

Bakanlığımızın ve birliklerimizin ortak gayretleri ile 3 Temmuz 2013 tarihinde " Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi " Tanıtım Etkinliği düzenlendiğini ifade eden Ayhan, son derece büyük bir katılımla gerçekleşen tanıtım etkinliğinin bir milat olduğunu söyledi.

Merkez Birliğinin Mart ayı içerisinde Damızlık Koyun Keçi Bilgi Sistemini oluşturmak üzere web tabanlı yazılımı ihale ettiğini, sistem kurulumu ve yazılımın devam ettiğini belirterek sistemin içeriği ve modüllerine ilişkin maddeleri anlattı.

Son olarak, Merkez Birliği tarafından " Ulusal Koyun Keçi Islahı Programı " hazırlanıp, projenin Hayvancılık Genel Müdürlüğüne sunulduğunu ve hayata geçmesinin planlandığını açıklayarak, proje ile il birliklerinin ıslah faaliyetlerini hayata geçireceklerini vurgulayarak konuşmasına son verdi.

Daha sonra mevzuat ve yasalar gereği işleyiş hakkında bilgiler ile Birliklerin Mali Yüklümlülükleri, Birliklerin Giderleri ve Birliklerde Denetim Uygulamalarına ilişkin başlıklar altında katılımcılara detaylı bilgiler aktarıldı.

Dr Bekir ANKARALI, 2013 yılı anaç koyun keçi destekleme takvimi ve illerde yürütülen ıslah projeleri hakkında bilgiler aktardı. Ardından Merkez Birliğimiz Genel Sekreteri Veysel ÖREN oluşturulan Damızlık Koyun Keçi Bilgi Sistemi hakkında ve Hayvancılık Genel Müdürlüğüne sunulan ıslah programının detaylarını katılımcılara açıkladı.

TBMM TARIM ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU ÜYESİ MİLLETVEKİLLERİ İLE BİR ARAYA GELİNDİ

Ankara Dedeman Otelde Merkez Birliğimizce düzenlenen yemekli toplantıda TBMM Tarım Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanı İbrahim YİĞİT ile komisyon üyeleri Önder MATLI ve İbrahim KORKMAZ ile diğer milletvekillerimizden Recai BERBER, Ali TURAN, Hilmi BİLGİN, Hüseyin FİLİZ, Kasım GÜLPINAR ile Merkez Birliği Yönetim Kurulu üyelerimiz bir araya geldiler.

Toplantıda açılış konuşmasını yapan Genel Başkan Prof. Dr. Veysel AYHAN; sayın Bakanımız Mehdi EKER'in "buğday ile koyun gerisi oyun" diyerek küçükbaz yetiştiricilerine destek verdiğini ve yeni yönetimin çalışmalarından memnun olduklarını belirterek, Orman Kanununda yapılan değişikliklerle ormanlarda özellikle keçilerin otlatılmalarına imkan verildiği ve Mera Kanunu içerisinde birlik temsilcilerimizin bulunmasına yönelik çalışmalarından dolayı milletvekillerimize teşekkür etti. Sıcak bir atmosferde devam eden toplantıda yönetim kurulu üyelerimiz; yetiştiricilerimizin genel sorunlarından bahsettiler. Genel Başkan AYHAN genel sorunların yanı sıra öncelikli olarak Mera Kanununun " Komisyon ve Teknik Ekipler" başlıklı 6'ncı Maddesinin 1 ve 4 üncü fıkrasında sayılan STK temsilcileri arasına ..." İl Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliğinden bir temsilci" ibaresinin eklenerek; mera, otlak, yaylak ve kışlaklarının kullanımında illerde kurulacak mera komisyonlarında mutlaka il damızlık koyun keçi birliklerinin temsilci bulundurmalarının gerekliliği ile çobanlığın bir mesleki statüye kazandırılmasının ve sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmalarının hayati bir önem taşıdığını, çobanlığın böyle bir standarda sahip olmaları durumunda bu meslekte sürdürülebilirliğin sağlanacağını, bununda hayvansal üretimde sürdürülebilirlik anlamına geleceğini belirtti.

TBMM Tarım Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanı İbrahim YİĞİT, yaptığı konuşmada önümüzdeki günlerde mera kanunu ile ilgili düzenleme yapılacağını ve Merkez Birliğince istenilen değişikliğin ekleneceği konusunda söz verdi. Komisyon üyeleri, özetle koyun ve keçi yetiştiricilerinin her daim yanlarında olduklarını, bunun bir başlangıç olduğunu dile getirdiler.

İSPANYA'DA İNCELEME VE TEKNİK ZİYARET...

**İspanya
Damızlık Hayvan
Yetiştiricileri
Birliği (Feagas),
Cartagena
Politeknik
Üniversitesi,
Acrimur İli Murcia
Granada Keçi
yetiştiricileri,
Granada İli
Granada keçi
yetiştiricileri
Birliği, Malaga
Keçi yetiştiricileri
Birliklerine
teknik ziyaret
gerçekleştirildi.**

Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Veyssel AYHAN, Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK ve yönetim kurulu üyeleri Hasan ÇAKIR, Necmettin AYGÜN, Mehmet Şirin AYDOĞDU, Genel Sekreter Veysel ÖREN, Hayvancılık Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı Dr. İbrahim ÖZCAN, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı Dr. Necati TULGAR ve Küçükbaş Hayvancılık Grup koordinatörü Dr. İrfan DAŞKIRAN ile Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Emin TEKİN'in katılımları ile 20-27 Ekim 2013 tarihleri arasında İspanya Damızlık Hayvan Yetiştiricileri Birliği (Feagas), Cartagena Politeknik Üniversitesi, Acrimur İli Murcia Granada Keçi yetiştiricileri, Granada İli Granada

keçi yetiştiricileri Birliği, Malaga Keçi yetiştiricileri Birliklerine teknik ziyaret gerçekleştirdiler. Bu ziyaret kapsamında adı geçen kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesinin yanı sıra ıslah ve suni tohumlama tesisleri ziyaret edilerek görüş alışverişinde bulunuldu. Bu kapsamda ilk ziyaret merkezi Madrid'te bulunan İspanya Damızlık Hayvan Yetiştiricileri Birliğine (Federación Española de Asociaciones de Ganado Selecto-Feagas) gerçekleşti. Yapılan toplantıda Birlik Başkanı Jose Luis Urquijo y NARVAEZ ve Genel Sekreter Manuel Luque CUESTA İspanya'da birliğin görev alanları işleyişi ile projeleri hakkında bir sunum yaparak heyeti bilgilendirdi.

Ziyaretin ikinci kısmında yapılan toplantılarda ise İspanya 'da koyun ve keçi ıslah programları ile süt kayıt sistemlerinin incelenmesinin yanı sıra yetiştirici birliklerinin işleyişi ve amaçları hakkında karşılıklı görüş alışverişinde bulunuldu. Bu kapsamda ziyaret edilen kuruluşlara

Merkez Birliğimizin faaliyetleri, kuruluş amacı, görevleri ve sorumlulukları hakkında sunum yapıldı. İspanya krallığında eyalet sistemi geçerli olması nedeniyle Cardoba üniversitesindeki toplantıya katılan Andalucía Eyaleti Tarım Bakanlığı Genel Müdür Yardımcısı Rafael Bazan SANCHEZ , ıslah programlarının işleyişi ve Bakanlığın sorumlulukları hakkında bir sunum yaptı.

Yapılan toplantılara takiben farklı illerde bulunan keçi çiftlikleri ile birliğe bağlı suni tohumlama ve test istasyonları (Murcia ve Granada Suni Tohumlama ve test istasyonu) ziyaret edilerek yapılan uygulamalar hakkında bilgiler alındı.

Ziyaret sonunda yapılan görüşmelerle ilgili birimlere özellikle kayıt tutma, suni tohumlama sistemleri ile Yetiştirici Birliklerinin alt yapısının güçlendirilmesi konularında iş birliği teklifi önerildi ve muhataplar tarafından olumlu karşılandı.

TÜRKİYE TARIM PLATFORMU 3. TARIM HAYVANCILIK VE TEDARİK İKİLİ GÖRÜŞMELERİNE KATILDIK

Türkiye Tarım Platformu 3. Tarım Hayvancılık ve Tedarik İkili Görüşmeleri Antalya'da gerçekleştirildi. Merkez Birliğimiz Adına; Genel Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK, Muhasip üye Hasan ÇAKIR, Sekretarya Üye Necmettin AYGÜN, Yönetim Kurulu Üyesi Özer TÜNER, Yönetim Kurulu Üyesi M. Şirin AYDOĞDU katıldı. Dört gün devam eden ikili görüşmelere bazı il Birlik Başkanlarımız, çeşitli sivil toplum örgütlerinin yöneticileri ve üreticileri katıldılar.

Genel Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK yaptığı konuşmada; birlik olarak 80 ilde teşkilatlandıklarını belirterek, Ülkemizin köyünden mezrasına kadar 200 bin aktif üyesi bulunan bir birlik olduklarını, aileleri ile birlikte düşünüldüğünde ise 2 milyon insana iş gücü ve geçim kaynağı sağlandığını söyledi. Koyuncululuğun, Türk ulusunun tarihi boyunca uğraştığı en önemli hayvan yetiştiriciliği dallarından biri olduğunun altını çizen Çelik, koyun yetiştiriciliği, et üretimi, süt ve süt ürünleri, yün değeri üretimi açısından ülke ekonomisinde önemli yer tuttuğunu ifade ederek "İhtiyaç duyulduğunda köylü için koyunculuk kasadır, en yakınındaki bankadır. Koyun ve keçi yetiştiriciliği; köyden kente göçün önlenmesinin çaresidir, işsizliğin bir çözüm yoludur.

Ekonomik krizde fevkalade önem taşıyan bir unsurdur. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşayan halkımızın yaşamsal unsurudur. 2006 yılında kurulan Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliğimiz sancılı bir kuruluş süreci geçirmiştir. Ancak, 2012 yılından itibaren Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın değerli katkılarıyla bir bütünleşme ve hızlı bir gelişme sürecine girmiştir. 2012 yılı Nisan ayında yapılan Genel Kurulda, seçilen yeni Yönetim Kurulumuz; çok kısa bir sürede 2006 yılından beri oluşan idari boşluğu, kaybolan birlik ve bütünlüğü sağlamak yönünde ciddi adımlar atılmıştır. Ön soy kütüğü ve soykütüğü çalışmaları için Bakanlık ile protokol hazırlanması ve tüm Türkiye genelinde çalışmaların başlanması konusunda alt yapı çalışmalarımız devam etmektedir. Yetiştirici birlikleri ülkemizin vazgeçilmez konumuna gelmek zorundadır.

Bu birliklerin kurulması Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın öncülüğünde olmuştur. Bu birliklerin gelişimi de Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın desteği ve bizlerin gayretli çalışmaları ile mümkün olacaktır" dedi.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşarı Vedat

MİRMAHMUTOĞULLARI yaptığı konuşmasında; tarım sektörünü 23 milyar dolardan 2012 yılı itibari ile 63 milyar dolara çıkarttıklarını ve tarımsal ihracatın % 400 arttığını vurguladı. MİRMAHMUTOĞULLARI, Bakanlık olarak Damızlık koyun ve keçi birliklerinin gelişmesi ve büyümesi için her türlü desteği vereceklerini söyledi.

Genel Başkan Prof. Dr. Veysel AYHAN' ın ikinci günde katıldığı toplantının Öğleden önce gerçekleştirilen panelinde Yönetim Kurulu Üyesi Özer TÜNER, süt piyasasındaki taban fiyat uygulamalarına dikkat çekerek küçükbaş hayvancılığının önemine işaret etti. Öğleden sonraki panelde ise Genel Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK, ülkemizdeki mera ve otlaklarda yaşanan sıkıntıları ve çözümleri üzerine bilgiler sundu. Panellerin ardından Merkez Birliği Yönetim Kurulu Üyeleri ve 26 il Birlik Başkanı bilgi alış verişinde bulundular.

HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ 2013 YILI DANIŞMA KURULU TOPLANTISI ANTALYA'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı TAGEM Genel Müdürlüğü Koordinatörlüğünde yürütülmekte olan Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi Danışma Kurulu toplantısı 02-05 Aralık 2013 tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirildi.

Toplantıya; TAGEM Daire Başkanı Dr. Bekir ANKARALI, HAYGEM Daire Başkanı Dr. Ali AYAR Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN, Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK, Yönetim Kurulu üyeleri Hasan ÇAKIR, Necmettin AYGÜN, Ethem DOĞAN ve Mehmet Şirin AYDOĞDU, Genel Sekreter Veysel ÖREN, İl Birlik başkanları, Grup Koordinatörleri Dr. İrfan DAŞKIRAN

ve Önder SÖZEN ile TAGEM teknik personeli, Çeşitli üniversitelerden Öğretim Üyeleri, Araştırma Enstitü ve İstasyon Müdürlüklerinden araştırmacılar, İl Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürleri ve Proje liderleri ile proje teknik elemanları katıldı.

Saygı duruşu ve İstiklal marşımızın okunmasının ardından açılış konuşmaları kapsamında ilk konuşmayı yapan Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN, konuşmasında son yıllarda Bakanlığın küçükbaş hayvancılık üzerindeki hassasiyeti, mevcut sorunların çözümü konusundaki çabaları ve Merkez birliğinin koordinatörlüğünde 80 il birliği ile ülke

koyun ve keçiciliğinin geliştirilmesi için yapılan çalışmaların, küçükbaş yetiştiriciliğini olumlu etkilediğini ifade ederek, başta Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı M. Mehdi EKER olmak üzere bakanlık çalışanlarına, projeye büyük katkı sunan öğretim üyelerine, tüm il birlik başkanlarına ve çalışanlarına teşekkür etti.

Proje hakkında kısa bir bilgi veren AYHAN, projenin bugüne kadarki döneminde üzerinde çalışılan ırklarda önemli ilerlemeler kaydedildiğini, Karya, Pırlak, Karacabey merinosu, Akkaraman, Kangal akkaramanı ve proje dahilindeki diğer ırklarımızın üzerinde çalışılan verimlerinde gözle görülür artışları sahada memnuniyetle izlendiğini söyleyerek Birliklerin gururla yürüttüğü bu önemli projenin tanıtımı olan 3 Temmuz 2013 tarihini birlikler ve proje için bir milat olarak anılacağını belirtti.

Halk elinde Hayvan ıslahı Ülkesel projesi alt proje verileri 2013 yılı Ağustos ayına kadar çeşitli sistemlerde depolanırken TAGEM'in talebi ile Merkez Birliğimiz 2013 yılı Mart ayında Damızlık koyun keçi ıslah sisteminin ihale edildiğini söyleyen AYHAN, sistem yazılımının 2014 yılının ocak ayında tamamlanacağını ve ülke bazında tüm illerimizde proje

verilerinin sisteme kaydedilmiş ve yeni veriler elde edildikçe kaydedilmeye devam edileceğini bildirdi ve öncelikli olarak illerdeki birliklerin hayvan kayıt sistemlerini oluşturma ve ıslah planlamalarında model olacak halk elinde ıslah projelerine dahil işletme sayısının artırılması yönünde çalıştıklarını ifade etti.

TÜDKİYEYB Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN bu yıl kurban bayramında küçükbaş hayvanların verdiği katkıyla bir sıkıntı yaşanmamasının memnuniyet verici olduğunu belirterek konuşmasını bitirdi.

Hayvancılık ve Su ürünleri Daire Başkanı Dr. Bekir ANKARALI ise yaptığı konuşmada projenin ülkemiz için öneminden bahsederek, 25 üniversiteden elliye aşkın akademik personelin projede görev yaptığını söyledi. Başlangıçta proje için başarılmaz, hayal ürünüdür gibi sözlerle karşılaştıklarını vurgulayan ANKARALI, bugün belli bir noktaya geldiğini ve projenin başarıya ulaşmasında Birliklerin büyük rol oynadığını ve bu anlamda güzel gelişmeler kaydedildiğini söyledi.

Bu projenin alanında ilk olduğunu bu nedenle de işlerinin kolay olmadığını belirten ANKARALI, başarmak için saha denetimlerine ağırlık vererek projenin en iyi şekilde sonuçlandırılmasına çalışacaklarını, başarıya giden yolda da Birlikler, üniversiteler ve il müdürlüklerinin uyumlu çalışması halinde sonuca daha kolay ulaşacaklarını ifade ede-

rek "2014 yılından itibaren en ufak bir yanlışlığa, veri hatasına müsaade etmeyeceğiz. Bunun içinde hep birlikte gayretli çalışacağız." dedi.

Daire Başkanı Bekir ANKARALI'nın yaptığı konuşmanın ardından 5 grup halinde Bölgesel Alt Proje Grup çalışmalarına geçildi. Gün boyunca gruplarda Proje kapsamında genel kazanımlar, darboğazlar, çözüm önerileri ve ıslah organizasyonu konuları tartışıldı.

Toplantının üçüncü gününde Oturum Başkanlığını Prof. Dr. Osman BİÇER'in yaptığı genel oturumda, alt grup çalışmaları sonucunda hazırlanan raporlar grup liderlerince sunuldu.

Mandacılıkla ilgili sunum Prof. Dr. İhsan SOYSAL tarafından yapılırken, 1 GRUP (Akkaraman, Kangal Akkaraman, Şavak Akkaraman, Güney Karaman) sunumu Prof. Dr. Behiç COŞKUN, 2.GRUP (Morkaraman, Hemşin, Karayaka, İvesi, Zom, Koçeri, Karakaş, Orta Anadolu Merinosu, Karacabey Merinosu) sunumunu Prof Dr. Mehmet Akif ÇAM, 3 GRUP (Pırlak, Ramlıç, Dağlıç, Kıvırcık, Pirit, Karya, Eşme Koyunu, Sakız, Tahirova Koyunu) sunumu Prof. Dr. Orhan KARACA, 4.GRUP (Honamlı, Kilis, Ankara, Renkli Tiftik, Türk Saanen) sunumu Prof. Dr. Mehmet Emin TEKİN tarafından katılımcılara sunuldu. Daha sonra sonuç raporlar üzerinde değerlendirmeler yapılarak Danışma Kurulu Sonuç Raporu hazırlandı.

Proğramın son gününde Daire Başkanı Bekir ANKARALI'nın yönettiği genel oturumda ise sonuç raporu değerlendirildi. Soru cevap şeklinde katılımcıların görüşleri kaydedilerek toplantı sonuçlandırıldı.

Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi Danışma Kurulu Afyon Toplantısı

TAGEM Genel Müdürlüğü Koordinatörlüğünde 61 ilde Küçükbaş hayvanlarda ve Anadolu Mandasında yürütülmekte olan Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi Danışma Kurulu toplantısı 03-06 Aralık 2012 tarihlerinde Afyonkarahisar'da yapıldı.

Oruçoğlu Termal Otelde yapılan toplantıya TAGEM Genel Müdür Yardımcısı Dr. Necati TULGAR, Daire Başkanı Dr. Bekir ANKARALI, Grup Koordinatörleri Dr. İrfan DAŞKIRAN ve Önder SÖZEN ile TAGEM teknik personeli, 28 Üniversiteden 42 Öğretim Üyesi, Araştırma Enstitü ve İstasyon Müdürlüklerinden 33 araştırmacı, Afyonkarahisar İl Müdürü Hüseyin Arap ve Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkan Prof. Dr. Veysel AYHAN katıldı.

Daire Başkanı Dr. Bekir ANKARALI'nın açılış konuşması ile başlayan toplantının ardından ırk bazında beş alt çalışma gurubu oluşturuldu ve çalışma yöntemleri belirlendi. Her bir alt grupta, ıslah çalışması yapılan 140 küçükbaş ve 14 Anadolu Mandası alt projeleri değerlendirmeye alınarak üzerinde durulan verim özellikleri incelendi. Gruplarda Proje kapsamında genel kazanımlar, darboğazlar, çözüm önerileri ve ıslah organizasyonu konuları tartışıldı.

Toplantının üçüncü gününde alt grup çalışmaları sonucunda hazırlanan raporlar grup liderlerince genel oturumda sunuldu. Sonuç raporları üzerinde değerlendirmeler yapılarak Danışma Kurulu Sonuç Raporu hazırlandı. Genel Müdür Yardımcısı Dr. Necati TULGAR yaptığı değerlendirme konuşmasında proje liderlerinden beklentilerini dile getirdi.

ORDU İL BİRLİĞİ HİZMET BİNASI AÇILIŞI YAPILDI

Veysel AYHAN
Geçtiğimiz yıl
itibariyle 20 milyon
küçükbaş hayvana
yaklaşık 400 milyon
lira gibi bir destek
ödemesi yapılmıştır.
Bu yetiştiricimizin
önemsendiğini
gösteren en önemli
gelişmelerden
birisidir.

Türkiye Damızlık Koyun, Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN, Genel Sekreter Veysel ÖREN, bazı il birliklerinin başkan ve yönetim kurulu üyeleri ile çok sayıda yetiştirici ve vatandaşın katıldığı törende açılış konuşmasını Ordu İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Tahsin İKİZ, katılımcılara teşekkür ederek Ordu İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinin hayırlara vesile olmasını diledi. İKİZ konuşmasında, dağda bayırda ovada, yazda kışta çamurda komşu illeri Giresunlu, Samsunlu yetiştiricilerle kol kola, Sivaslı Tokatlı yetiştiricilerle sırt sırta omuz omuza çilekeş ve cefakar yetiştiricilerle gecenin karanlığında sabahın şafak vaktinde yalnızlıkları paylaşarak bu günlere geldiğini söyledi.

Daha sonra bir konuşma yapan Tarım Gıda ve Hayvancılık İl Müdürü Musa SAĞLAM ise Ordu'daki tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin her yıl daha da iyi seviyelere geldiğini belirtti. İl müdürü SAĞLAM halk elinde ıslah çalışmalarına Karayaka koyun ırkı üzerinde daha kaliteli ve sağlıklı sürüler oluşturulacağını söyledi. 12 mera amenajmanı çalışmasını bitirdiklerini kaydeden SAĞLAM, koyun yetiştiricileri arasında yarışmalar düzenlendiğini, Birlik çalışma-

larına da her zaman destek olacaklarını söyledi.

Son konuşmayı yapan Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN, hayvan yetiştiriciliği noktasında örgütlenmede geri kalındığını ancak son yıllarda küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde önemli bir aşama kaydedildiğini söyledi.

Merkez Birliği Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, "Türkiye'de her şart ve koşullarda üretim yapan yetiştiricilerimiz ve özellikle çobanlarımız bizim için olmazsa olmazımızdır. Cumhuriyet tarihinde ilk kez koyun ve keçi yetiştiricilerine 2005-2006 yılından itibaren destek vermeye başlanılmıştır. Geçtiğimiz yıl itibariyle 20 milyon küçükbaş hayvana yaklaşık 400 milyon lira gibi bir destek ödemesi yapılmıştır. Bu yetiştiricimizin önemsendiğini gösteren en önemli gelişmelerden birisidir.

Hayvancılıktaki gelişimi etkileyen en önemli etkenler; iyi bir damızlık materyal, iyi bir sürü yönetimi ve örgütlenmedir. Gelişmiş ülkelerde yüzelli ikiyüz yıl önceden örgütlenmelerin çok yol kat ettiklerini görüyoruz. Bugün her ülkeye damızlık materyal satma gayreti içerisindeyiz. Şu anda ülke genelinde hemen hemen her ilimizde koyun ve keçi yetiştiricileri birliği merkezimiz

var. Bu merkezlerimiz tarım ve hayvancılık noktasında her konuda çalışma ve gayret gösteriyor. Bu sektörün ülkemizde ayakta kalabilmesi için mevcut 35 milyon olan küçükbaş hayvan sayısının her yıl yüzde on artışı var. Bunu başarabilmemiz için anahar rolü oynayan çobanlarımız için iyileştirme yapmak şarttır. En azından sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından ödenmesi için gerekli girişimlerimiz var. Türkiye'de ilk kez çobanlığın meslek olarak tanımlanması sürecine girdik. En kısa süre içerisinde artık çobanlıkta meslek kategorisi içerisine girecek. Türkiye'de kurbanlık ihtiyacının karşılanmasında küçükbaş hayvancılık çok önemli bir rol oynuyor. Her yıl, yaklaşık iki buçuk milyon, koyun, koç, keçi kurban ediliyor" dedi.

Yüzyıllar geçse de bu coğrafyada koyun ve keçiden vazgeçilemeyeceğini vurgulayan AYHAN, küçükbaş hayvancılığın ciddi anlamda sahip çıkılması gerektiğini söyledi.

Ordu il Birliğinin örnek çalışmalar içerisinde bulunduğu da işaret eden AYHAN, Ordu ilimizin yönetim ve denetim kurulu üyelerinin büyük gayretler içerisinde olduğunu, bugün örnek olabilecek bir binayı hizmete açtıklarını ifade ederek yapılanları yeterli görmemek ve hedefleri daha büyük koymak gereğine işaret etti.

Başkan AYHAN, Ordu İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinin yeni hizmet binasının yetiştiricilerimize hayırlı olması temennilerinde bulunduktan sonra Ordu'da yetiştiricilik yapan en yaşlı üyelerle en genç üyelerin duygularını almak üzere kürsüye davet etti.

Genç yetiştiricilerimizden 26 yaşındaki Ramis AKSU, duygularını dile getirirken Sivaslı olduğunu, 7 yıldır Ordu'da koyun yetiştiriciliği yaptığını ve Birliğin üyesi olduğunu söyledi ve "İlgilenilmesi gereken gayet güzel bir sektör, zorlukları çok, yağmur yağış gözetmeden çalışılması gerekiyor. Büyük emek istiyor ama ben yaptığım işten memnunum" dedi.

Konuşmaların ardından Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN katkılarından dolayı Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Musa SAĞLAM'a, Ordu İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Tahsin İKİZ Merkez Birliği Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN'a ve Ziraat Odaları İl Koordinasyon Başkanı Arslan SOYDAN da Ordu Birlik Başkanı Tahsin İKİZ'e birer plaket verdiler.

Kurban kesiminin ardından İl Müftü Yardımcısı Yusuf Genç'in yaptığı ve bütün katılımcıların iştirak ettiği duadan sonra açılış kurdelesini kesildi ve yemek ikramıyla son program sona erdi.

ISPARTA BİRLİK YENİ HİZMET BİNASINDA...

Isparta Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nin yeni binası Vali Memduh OĞUZ, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Cenk ŞÖLEN ve çok sayıda davetlinin katılımıyla düzenlenen törenle açıldı.

Törende açılış konuşması yapan konuşması yapan Isparta Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Yaşar KÖROĞLU, 2007 yılında 25 kişiyle kurulan birliğin bugün 2500 üyeye ulaştığını belirtti.

Türkiye'nin Avrupa'nın en iyi tarım ülkesi olduğunu ifade eden Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Cenk ŞÖLEN ise, koyun keçi varlığında son yıllarda çok önemli artışın olduğunu belirterek, bu başarının birliklerin başarısı olduğunu söyledi.

Isparta Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nin Türkiye'ye örnek olduğunu belirten Vali Memduh OĞUZ, ilgili torba yasada orman kanunuyla ilgili

düzenlemenin Isparta'nın bir gücü olduğunu söyledi.

Bugünlere gelmek için çok emek çektiklerini belirten Vali OĞUZ; "Türkiye'de özellikle keçi ırkını yok eden bir yaklaşımın soyunda Akkeçili, Karakoyunlu, Akkoyunlu olan bir millette yakışmayacağını söyledik ve bu noktadan yola çıkarak bugünlere geldik. Eğer bu yanlış yaklaşım devam etseydi Türkiye geçmiş yıllarda olduğu bugünlerde ondan daha çok büyük bir et sıkıntısı ile karşı karşıya kalacaktı. Torba yasada senelerce süren bir yanlıştan dönüldü ve doğru istikamet bulundu ve çok şükür bugün çok güzel bir noktaya gelindi" dedi.

Konuşmaların ardından Isparta Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından Vali OĞUZ'a önce çobanların simgesi olan Kepenek ardından ise üzerinde kendi resminin bulunduğu halı hediye edildi.

Ardından protokol üyeleri tarafından birliğin yeni hizmet binasının açılışı gerçekleştirildi.

Törende açılış konuşması yapan konuşması yapan Isparta Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Yaşar Köroğlu, 2007 yılında 25 kişiyle kurulan birliğin bugün 2500 üyeye ulaştığını belirtti.

MALATYA BİRLİK YENİ HİZMET BİNASINA KAVUŞTU

İhsan AKIN:
"Bugün özel
bir gün. Birliğimiz
16 metrekarelik
bir büroda
kuruldu, bugün ise
kendimize ait olan
350 metrekarelik
bir alanda
üyelerimize hizmet
edeceğiz."

Malatya İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nin 29 Aralık 2013 tarihinde yaptığı açılış törenine Vali Vasip ŞAHİN, AKP Malatya Milletvekilleri Mustafa ŞAHİN ve Cemal AKIN, Malatya Belediye Başkanı Ahmet ÇAKIR, AKP İl Başkanı Bülent TÜFENKÇİ, TSO Başkanı Hasan Hüseyin ERKOÇ, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Ali SELVİ, Battalgazi Belediye Başkanı Selahattin GÜRKAN, Yazıhan Belediye Başkanı Ali KAYA, Sivil Toplum Kuruluşlarının Başkanları ve yöneticileri ile birlikte çok sayıda küçükbaş hayvan yetiştiricisi katıldı.

Malatya İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı İhsan AKIN, birliğin 6 yıl önce 29 Aralık günü kurulduğunu ve bugün kuruluş günü yıl dönümünde kendi binalarının açılışını yaptıklarını söyleyerek, "Bugün özel bir gün. Birliğimiz 16 met-

rekarelik bir büroda kuruldu, bugün ise kendimize ait olan 350 metrekarelik bir alanda üyelerimize hizmet edeceğiz" dedi.

Malatya Birlik Başkanı İhsan AKIN, yeni binanın açılışı öncesi yaptığı açıklamada, 6 yıldır birlik olarak hizmet vermekteyiz ilk kurulduğumuzda 16 metre karede kirada başladığımız yerde şimdi 350 metre kareye yakın olan kendi yerimizde hizmet vereceğiz tabii bu hizmetlerimiz artarak devam edecektir bu bağlamda birçok proje program panel konferans köy yayla belde ilçe toplantıları anket çalışması yarışmalar ve islah projesi koç projesi çobanlara sosyal güvence ve çobanlığın meslek olarak tanımlanması bugün olduğu gibi bundan sonrada yetiştiricilerimizin sıkıntıları olan mera yaylak yol elektrik vs tüm sıkıntılarını bizlere destekleri olduğunda her platformda dile getireceğiz. Dile getirdiğimiz

sıkıntıları çözümlen bizleri destekleyensiyasilere emeği geçen tüm kurum ve kuruluşlara tekrar teşekkür ediyorkuruluşumuzun Malatya'mız ve ülkemiz hayvancılığına hayırlı olmasını diliyorsaygı ve hürmetlerimi sunuyorum, dedi.

Malatya Belediye Başkanı Ahmet ÇAKIR ise, birliklerin ve bunabenzar kuruluşların önemli çalışmalar yaptığını söyleyerek, "Birlikler, çıkandestek ve teşviklerden üreticilerinin daha fazla yararlanması içinbilgilendirme ve eğitim konularında güzel çalışmalar yapıyorlar" dedi.

Vali Vasip ŞAHİN ise, bu sene desteklenen proje sayısının 50'yi bulduğunu, önümüzdeki yıl içinde şimdiden proje sayısı 130'a ulaştığını ifade etti.

Konuşmaların ardından Emekli İmam Celal TILGEN'in dua okuması ise açılış kurdelesini kesildi.

ÇANKIRI İL BİRLİĞİ HİZMET BİNASI AÇILDI

15 mart 2013 tarihinde Çankırı İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinin hizmet bürosunun açılışı gerçekleştirildi. Açılışa; Genel Başkanımız , Genel Başkan Yardımcımız ve değerli birlik başkanlarımız katıldı.

ÇORUM İL BİRLİĞİMİZ ZİYARET EDİLDİ

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN, Çorum Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'ni ziyaret etti. Birliğin çalışmaları ve yürüttüğü projeler hakkında birlik başkanı Şevket AVCI'dan bilgi alan Prof. Dr. Veysel AYHAN, daha sonra işletmeleri ziyaret etti. Genel Sekterer Veysel ÖREN ve Çorum Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı Hüseyin CİNBEK, Isparta Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Yaşar KÖROĞLU, yönetim kurulu üyeleri Ali AYZAZ ve Ali ÜNAL'ında bulunduğu ziyarette yetiştiricilerin sorunları yerinde tespit edilerek talepleri dinlendi.

Türkiye'de koyun ve keçi yetiştiriciliğinin özel bir öneminin bulunduğu dikkat çeken Ayhan, gerek Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, gerek merkez birliği, gerekse birlikler, bilim adamları ve bu sektördeki teknik elemanların ülkenin her bölgesinde koyun, keçi üretiminin önemini halka, üreticilere ve tüketicilere anlatma gayreti içerisinde olduklarını belirtti. AYHAN, ayrıca Türkiye'de kırmızı et açığının kapatılmasında koyun ve keçinin önemi her platforma vurgulandığını kaydetti.

Bu kapsamda gelişmiş ülkelerde 150-200 yıl önce

kurulmuş olan damızlık birlikleri henüz ülkemizde gelişme aşamasında olduğuna dikkat çeken AYHAN, "Birliklerimiz yeni gelişiyorlar. Çorum Damızlık Koyun Keçi Birliğimizde 6-7 yıldır faaliyetlerini sürdürüyor. Birlik Başkanımız Şevket AVCI önderliğinde birliğimizin Çorum'da yaptığı tüm çalışmalar, İl ve İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri ve yetiştiriciler ile olan diyalogları sayesinde iki adet halk elinde ıslah projesi başarılı bir şekilde yürütülüyor. Çobanların, yetiştiricilerin mera, otlatma ile ilgili problemleri ve eğitim konularında ciddi gayret içerisinde ve güzel çalışmaları var. Tüm hayvanların kayıt altına alınması, kayıtlarının güncellenmesi, sağlık sorunla-

ıyla ilgileniyorlar. Bu gelişmeye bağlı olarak Çorum'daki yetiştiricilerin sorunlarının çözülmesi noktasında özel bir gayret gösteriyorlar. Çorum'daki birliğimiz örnek birliklerimiz arasında yer alıyor" dedi.

YALOVA KIVIRCIK KOYUNU TANITILDI

Yalova 'da ilk defa 2012'de uygulanmaya başlayan 'Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi' Yalova Kıvırcık Koyun Irkının Halk Elinde Islah Edilmesi projesinin tanıtımı Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Konferans Salonu'nda 15 Şubat 2013 tarihinde gerçekleştirildi.

Toplantıya; Vali Esengül CİVELEK, AK Parti Milletvekili Temel COŞKUN, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Selim KARAHAN, Türkiye Damızlık

Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN, Yalova İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Şendoğan ERDEM ve Isparta İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Yaşar KÖROĞLU, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü temsilcisi, akademisyenler, sivil toplum örgütleri ile koyun ve keçi yetiştiricileri katıldı.

Toplantıda, Projenin amacı, damızlıkçı işletmelerin kurulması, küçükbaş hayvancılıkta

nitelikli damızlık ihtiyacının karşılanması, birlik ve yetiştiricilere hayvan ıslahı organizasyonunun ve ıslah uygulamalarının öğretilmesi gibi konular anlatıldı.

Genel Başkan Prof. Dr. Veysel AYHAN konuşmasında Kıvırcık koyununun bölgeye çok iyi adapte olduğunu, Yalova kıvırcığının kıymetinin iyi bilinmesi gerektiğini vurgulayarak projenin sürdürülebilir hale gelebilmesi için her türlü gayretin gösterileceğini ifade etti.

ÇANKIRI'DA AKKARAMAN KOYUNU KOÇ KATIM TÖRENİ

Çankırı İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından " Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel projesi Akkaraman Koyunu Koç Katım " töreni düzenlendi. Çankırının Çivi köyünde Elit sürü işletme sahibi Zeki GÖKÇE'nin işletmesinde gerçekleştirilen törene Vali Yardımcısı Şerefur OKTAY, TAGEM Daire Başkanı Bekir ANKARALI, İl Gıda Tarım ve Hayvancılık

Müdürü Osman ÇAKIR, Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK ve Genel Sekreter Veysel Ören, Lalahan Merkez Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Müdürü Muharrem SATILMIŞ, Çankırı Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Ahmet SUSAM, T.Z.O.B Yönetim Kurulu Üyesi ve Çankırı Ziraat Odası Başkanı Nejat GAMZELİ, Esnaf Sanatkarlar Odası Başkanı Osman KARADENİZ, Çankırı

Damızlık Süt Sığırları Yetiştiricileri Birliği Başkanı Ömer ÇENDEK, daire amirleri ve çiftçiler katıldı.

Törende konuşan Genel Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK, Islahın öneminden bahsederek koç katımının Çankırı iline hayırlı olmasını diledi. Konuşmaların ardından Çankırı Birlik Başkanı Ahmet SUSAM tarafından konuşmacılara keçi post'u takdim edilerek, tören sonunda koç katımı gerçekleştirildi.

AFYONKARAHİSAR'DA ELİT SÜRÜ DEVİR TESLİM TÖRENİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Merkez Birliğimiz Genel Başkan Yardımcısı Nihat ÇELİK, Muhasip Üye Hasan ÇAKIR ve Genel Sekreter Veyysel ÖREN Afyonkarahisar İlinin Elit Sürü Devir Teslim Törenine katıldılar. Törende bir konuşma

TAGEM'e bu projeler ile birliklerimizin ıslah programlarını başlattıkları ve her türlü maddi manevi desteği esirgemedikleri için başta Genel Müdürümüz olmak üzere tüm çalışanlarına sizlerin huzurunda teşekkürü bir borç biliriz" dedi.

derece memnun etmektedir. Bu birliğimizin örnek çalışması diğer il birliklerimize de örnek teşkil edecektir. Bu cesur başkanımıza ve çalışanlarına üstün gayret ve çabalarından dolayı teşekkür etmemek mümkün değildir. "dedi.

Koyun Keçi ıslahında 80 il birlik ve 200 bin yetiştirici ile ülkemizin emrinde olduklarını vurgulayan ÇELİK, yapılacak her türlü işbirliği ve ortak çalışmalarda sonuna kadar var olacaklarını söyledi.

Hayvanların proje başlangıcındaki durumları ile bugünkü durumları karşılaştırıldığında ilerlemenin ne denli fazla olduğunu görüldüğünü ifade eden ÇELİK, " Bu genetik ilerlemede Başta Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanımız Sayın Dr. Mehmet Mehdi EKER olmak üzere Genel Müdürlüğümüze, Bakanlığımızın bütün çalışanlarına İl Müdürlüğümüze ve proje liderimiz Prof. Dr. Mustafa TEKERLİ ve katkısı geçen bütün herkese Merkez Birliğimiz adına şükranlarımızı sunarız. Afyonkarahisar ilinde koç test ve elit sürü istasyonunun temelini teşkil edecek bu istasyonun oluştuğunu görmek bizi son

Koyun Keçi ıslahında 80 il birlik ve 200 bin yetiştirici ile ülkemizin emrinde olduklarını vurgulayan ÇELİK, yapılacak her türlü işbirliği ve ortak çalışmalarda sonuna kadar var olacaklarını söyledi.

yapan ÇELİK, " Bu gün burada TAGEM koordinatörlüğünce yürütülen " Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi " kapsamında Afyonkarahisar İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından yürütülen Ramlıç, Pırlak ve Dağlıç alt projeleri çekirdek elit sürülerin birliğimize devri ile ilgili toplanmış bulunmaktayız . " Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi " biz yetiştiriciler için çok önemli bir projedir. Bu proje ile yetiştiricilerimizin elinde bulunan yaklaşık 1 milyon küçükbaş hayvanımız TAGEM ve birliklerimiz tarafından ıslah programına alınmıştır ve ıslahına başarılı bir şekilde devam edilmektedir.

839 YILLIK GELENEKSEL SUDAN KOYUN GEÇİRME YÖRÜK TÜRKMEN ŞÖLENİNE YOĞUN İLGI

Denizli İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinin katkıları ile Denizli'nin Çal ilçesi'ne bağlı Aşağıseyit Köyü'nde Geleneksel Sudan Koyun Geçirme ve Yörük Türkmen şöleni yapıldı.

Bu şölenin geçmişi sekiz asır önce yaşanıldığına inanılan bir aşk hikayesinin anısına, her yıl geleneksel olarak yapılmak-

ta ve ayrıca 'Sudan Koyun Geçirme' yarışması düzenlenmektedir.

Çal Yöresi'nden 25 çobanın katıldığı yarışmaya; Denizli Milletvekili Emin Haluk AYHAN, Denizli Milletvekili Bilal UÇAR, Denizli Vali Yardımcısı Abdullah ACAR, Çal Kaymakamı Fatih ARIKOĞLU, Denizli Belediye Başkanı Osman ZOLAN, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN, bazı İl Birlik Başkanları ve temsilcileri, ile çok sayıda davetli katıldı.

Yarışmadan önce 'El koyun' diye adlandırılan sürü lideri

koçlarını boyayan çobanlar, ısıklıklar çalarak sürünün peşinden suya atlaması için büyük çaba gösterdi.

Çobanlar koyunlarını Büyük Menderes Nehri'nin sularına çekmeye çalıştı. Yarışma sırasında renkli görüntüler oluştu. Suyun içine giren çobanlar, ısıklıklarla koyunlarını çağırdı. Bazı sürüler, aşırı sıcak ve kalabalığın çıkardığı gürültü nedeniyle suya atlamadı ve yarışmadan elendi. Çobanın arkasından en kısa sürede suya atlayan sürüler dereceye girdi. Yarışmada ilk 3'e giren çobanlar 1'er yarım Cumhuriyet altını ile ödüllendirildi.

18 Mayıs 2013 tarihinde Antalya'da Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi Değerlendirme Toplantısı düzenlendi. Toplantıya Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Yönetim ve Denetim Kurulu üyeleri, Birlik Başkanları, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yetkilileri ile Proje koordinatörleri ve proje teknik elemanları katıldı. Toplantıda Projeye ilişkin çalışmaların

geldiği durum ve gelecekteki durumu değerlendirilirken, katılımcılar toplantı süresince görüşlerini ifade etme imkanı buldular. Son derece olumlu bir havada gerçekleştirilen toplantı sonucunda projenin sağlıklı bir şekilde yürütüldüğü ve aksayan yönlerin ise süratle tamamlanacağı ve projenin ülkemizin bütün illerine yaygınlaştırılacağı konusunda fikir birliğine varıldı.

HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ DEĞERLENDİRİLDİ

ÇOBANLIK SOSYAL GÜVENLİK KAPSAMINA ALINIYOR...

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi EKER ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk ÇELİK, Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği İşbirliği Protokolü'nü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda imzaladı. Bakan Eker, burada yaptığı konuşmada protokolün, milyonlarca çalışanın iş sağlığı ve güvenliği açısından çok önemli olduğunu söyledi.

Türkiye'de 25 milyon çalışanın 4'te birinin tarımda faaliyet gösterdiğine işaret eden Bakan Eker, ABD'de 100 kişiden birinin, AB ülkelerinde 100 kişiden 4'ünün, Türkiye'de 100 kişiden 25'inin tarımda çalıştığını belirtti. Tarımda çalışan 6 milyon 100 bin kişinin işlerini yaparken karşı karşıya kalabileceği sorunlar olduğunu dile getiren Bakan Eker, bu risklerin makine ve ekipman kullanımı, tarımda kullanılan kimyasallar ile bakteri, virüs, mikroplarla temas gibi 3 başlık altında toplanabileceğini ifade etti. Tarımda 10 ve daha fazla kişinin istihdam edildiği işletmelerde çalışanların oranının yüzde 3-3,5 civarında olduğuna dikkati çeken Bakan Eker, çalışanların yüzde 97'sinin ise ölçeği son derece küçük yerlerde çalıştığını ve acil olarak karşılanması gereken eğitim ihtiyacı bulunduğunu vurguladı. Bakan Eker, küçük ölçekli

işletmelerde iş sağlığı güvenliğini sağlayacak alt yapıda eksikler olabildiğini belirterek, şöyle konuştu: "Protokolün hedef kitlesini 10'dan daha az kişinin istihdam edildiği yerlerdeki yaklaşık 5 milyon 900 bin kişi oluşturuyor. Öncelikli olarak bu kitleye dönük eğitim çalışması yapılacak. Bunun için bir masraf, harcama gerekirse kamu eliyle finanse edeceğiz. Kuşkusuz 5 milyon 9 bin kişinin güvenliği ve sağlığının temin edilmiş olması bizim için bu projenin en büyük çıktısı. Bunda ne kadar başarılı olursak, ne kadar iyi uygularsak Türkiye'de iş verimliliği, toplum sağlığı, iş sağlığı ve güvenliğinde o kadar başarı elde etmiş oluruz." dedi.

Çobanlara yönelik çalışma

Bakan Eker, çoban ihtiyacının karşılanması ve çoban haklarına yönelik bir çalışma yapılıp yapılmadığı yönündeki soru üzerine, "Çobanlığa ilginin oluşması yönünde, mesleğe biraz formasyon da kazandıracak şekilde hatta üniversitelerimizin ilgili bölümlerinde 'sürü yönetimi' gibi, belki 2 yıllık yükseköğretim tarzında bir eğitimle bunun biraz daha güçlendirilmesi ve yaygınlaşması yönünde çalışmamız var" diye konuştu.

Uyguladıkları politikalarla küçükbaş hayvan sayısını 35

milyona çıkardıklarına dikkati çeken Bakan Eker, bunun sürülere bakacak insan ihtiyacını da artırdığını belirtti. Eker, sosyal güvenlik şemsiyesine almak da dahil olmak üzere bu konuda çok boyutlu bir çalışma yaptıklarını ifade etti.

Tarımda sosyal güvenlik

Tarımda çalışan 6 milyon 100 bin kişinin sadece 1 milyon 200 binin sigortalı olarak çalıştığına dikkati çeken Bakan Eker, bu oranın toplam sigortalı çalışanların yüzde 6,5'ine karşılık geldiğini ve bu sayının çok az olduğunu belirterek mevsimlik tarım işçilerinin temizlik, sağlık ve eğitim gibi temel alanlarda sıkıntılar yaşadıklarını dile getirdi. Tarımda çalışanların gelir düzeyinin düşüklüğüne ve eğitim olanaklarının daha sınırlı olduğuna işaret eden Bakan Eker, bu nedenle tarımda çalışanların daha fazla ihtimama, eğitime, rehberliğe ve alt yapıya ihtiyaçları olduğunu ifade etti. Bakan Eker, "Protokolün Türkiye'nin çok önemli bir ihtiyacının giderilmesi yönünde çok ciddi bir çaba ve aşama olduğunu düşünüyorum. İnşallah iş sağlığı ve güvenliği konusunda çok daha iyi bir noktaya gelirik" dedi. Bakan Eker, tarımda 10 kişinin altında kişinin çalıştırıldığı işletmelerdeki toplam 5 milyon 900 bin kişiye bu hizmetin götürüleceğini vurguladı.

Bakan Eker, "Protokolün Türkiye'nin çok önemli bir ihtiyacının giderilmesi yönünde çok ciddi bir çaba ve aşama olduğunu düşünüyorum. İnşallah iş sağlığı ve güvenliği konusunda çok daha iyi bir noktaya gelirik"

ÇOBANLARIN RÜYASI GERÇEKLEŞİYOR

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN yaptığı değerlendirmede; küçükbaş yetiştiriciliğinin binlerce yıldır geleneksel olarak meralarda yapıldığını, bunun doğru, ekolojik ve ekonomik bir yetiştiricilik yöntemi olduğunu ve bu işlemin çobanlarca yürütüldüğünü belirterek yetiştiricilikte sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için çobanlık mesleğinin sürdürülebilir olması gerektiğine dikkat çekti.

Ülkemizde yaklaşık 200 bin küçükbaş yetiştiricisinin sesi olarak bu konuya çok önem verdiklerini ifade eden AYHAN, çobanların sürüsünü yönlendiren, kışın ağılda, yazın merada beslenmesini sağlayan, doğal otlatma yöntemi ile doğanın korunmasına katkıda bulunan, çevreye ilişkin önlemleri alan, sürüsündeki hayvanlarının sağlığını koruyan, bakım işlerini yürüten, sürüsünde yürütülen her türlü teknik ve sağlık işlemlerinde destek hizmeti veren ve gerçek anlamda çevreci ve hayvan sever olduklarını kaydetti. Birçok peygamberinde zaman zaman bu mesleği sürdürdüklerini vurgulayan AYHAN, ülkemizde çobanlığın bir meslek olarak tanımlanması ve ulusal meslek standardı olarak tescil edilmesi yönünde yapılan çalışmalara katkı verdiklerini, bu konuda değişik platformlardan görüşler olarak gündemde

tuttuklarını ve takipçisi olduklarını belirtti.

AYHAN, Bakanlığın yaptığı son çalışmalarla küçükbaş yetiştiriciliğinin hayvancılıkta merkezi konuma odaklandığını da belirterek, Bakanlık tarafından alınan tedbirler, teşvikler ve uygulanan doğru politikalarla küçükbaş hayvan varlığının tekrardan önemsenerek derecede bir yükselme trendine girdiğini ve 2012 yılında 18.7 milyon anaç koyun ve keçiye 281 milyon TL, Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesinde yer alan hayvanlara ise 45 milyon TL olmak üzere toplamda 326 milyon TL hibe destek verildiği kaydetti.

Ülkemizde çobanlığın bir meslek olarak kabul görmesinin bir milat, bir dönüm noktası olduğunu sözlerine ekleyen AYHAN, çobanların sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmasına yönelik olarak yapılan bu çalışmaların sadece çobanları mutlu etmekle kalmayacağını, çoban ailelerini ve bu sektörden ekmek yiyen tüm çevrelerce de büyük heyecan ve memnunlukla karşılandığını belirterek, bu çalışmalar ile çobanlık mesleki standartlarının hazırlanmasına yönelik olarak tüm çalışmaları yürüten Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı mensuplarına göstermiş oldukları gayretler nedeni ile teşekkür etti.

MESLEK STANDARINDA ÇOBANLIK...

Çobanlık için ulusal meslek standardı 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) Kanunu ile anılan Kanun uyarınca çıkarılan "Ulusal Meslek Standartlarının Hazırlanması Hakkında Yönetmelik" ve "Mesleki Yeterlilik Kurumu Sektör Komitelerinin Kuruluş, Görev, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre MYK'nın görevlendirdiği Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği tarafından hazırlanmıştır.

Çoban (Seviye3) ulusal meslek standardı, sektördeki ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak değerlendirilmiş, MYK Tarım, Avcılık ve Balıkçılık Sektör Komitesi tarafından incelendikten sonra MYK Yönetim Kurulunca onaylanmıştır.

Meslek standardı içerisinde çobanlık tarifine yer verilmiş ve Çoban: "iş sağlığı ve güvenliği ile çevreye ilişkin önlemleri alarak; kışın ağılda, yazın merada sürüsünün beslenmesini sağlayan, sağlığını koruyan, bakım işlemlerini yürüten, sürüyü yönlendiren ve mesleki gelişim faaliyetlerine katılan nitelikli kişidir. Çoban aynı zamanda bitki, iklim, barınak, hayvan davranışı, hayvan yetiştirme ve sağlığı konuları ile yakından ilişkilidir." ifadesiyle tarif edilmiştir.

Meslek profilinde ise, İSG, Çevre Güvenliği ve Kalite Önlemleri Almak, İş Organizasyonu yapmak, Sürüyü yönlendirmek, Sürünün beslenmesini sağlamak, Sürünün bakım işlemlerini yürütmek, Sürünün sağlığını korumak, Mesleki gelişim faaliyetlerinde bulunmak gibi görevler belirlenirken, Kullanılan Araç, Gereç ve Ekipman, Bilgi ve Beceriler ve Tutum ve Davranışların nasıl olacağı da tarif edilmiştir.

“SÜRÜ YÖNETİMİ ELEMANI BENİM” EĞİTİMİNDE KURSİYERLERE SERTİFİKALARI VERİLDİ

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi EKER, “30 senedir devam eden terör meselesi ve onun komplikasyonları, onun yol açtığı problemler sebebiyle sadece 15 vilayette 18 milyon küçükbaş hayvan beslenebilirken, sadece 8 milyon hayvan beslenebiliyor. Çözüm süreci ile birlikte biz bu kaynakları tekrar kullanabilir hale geliyoruz” dedi. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi EKER, Polatlı’da düzenlenen “Sürü Yönetimi Elemanı Benim” eğitimi sertifikata törenine katıldı.

Çobanlığın sadece kepenek giyip kaval çalmaktan ibaret olmadığını belirten Bakan EKER, 1940 yılından itibaren Türkiye’nin koyun ve keçiye sırtını döndüğünü ifade ederek Cumhuriyet tarihinde ilk olarak koyun ve keçilerin desteklenmesini biz getirdik şeklinde konuştu.

Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Hasan KILINÇ’ın da katıldığı törende bir konuşma yapan Bakan Mehdi EKER, “Anadolu’nun bir sözü var; ‘buğday ile koyun gerisi oyun’ diye. Bu bizim coğrafyamızın ve kültürümüzün en iyi ifade edildiği bir söz. İnsanlar hangi coğrafyada yaşıyorsa o coğrafyanın ürünleri ile beslenir. Anadolu coğrafyası, Orta Anadolu, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi yılda 300-400 milimetre yağış alıyor. 400 milimetre yağış olduğu zaman orada sadece ağız yapısına uygun ot yeşerir. Eğer biz bu hakikati unutursak ve sırtımızı dönersek o zaman kendimizden uzaklaşırız. Başka coğrafyaya ait ürünlere mahkum oluruz. Bizim hububata sahip çıkmamız ve verimli hale

getirmemiz, koyun ve keçiye sahip çıkıp onu geliştirmemiz gerekiyor” diye konuştu.

Çobanlığın sadece kepenek giyip kaval çalmaktan ibaret olmadığını belirten Bakan EKER, 1940 yılından itibaren Türkiye’nin koyun ve keçiye sırtını döndüğünü ifade ederek, şöyle devam etti: “Keçi için denmiş ki bu orman düşmanıdır. Koyun için de sürü hayvancılığı terk edilmiş. Dünyanın en kadim mesleklerinden olan sürü yönetimi giderek uzaklaşan bir iş koluna dönüşmüştür. İnsanlar üretici durumdayken şehirlere gelip tüketici olmuştur. Cumhuriyet tarihinde ilk olarak koyun ve keçilerin desteklenmesini biz getirdik. 2006 yılında ilk defa cumhuriyet tarihinde koyun yetiştiriciliğine, keçi yetiştiriciliğine destek vermeye başladık. Öncesinde hiç yoktur, desteklenmedi. Herkes sırtını döndü. 2002 yılında 31 milyona kadar düşmüştü Türkiye’de koyun ve keçi varlığı. Hızla aşağı doğru iniyor. Biz bunu destekleme kapsamına aldıktan sonra aşağı iniş durdu. Sonra yükselişe geçti ve şu anda 36 milyona ulaştık. Daha ileri bir noktaya taşınması ise daha iyi yönetilmesi ile mümkün olacaktır.”

Koyun ve keçinin merada ucuz beslendiğini kaydeden EKER, Türkiye’nin doğal var-

lığının yüzde 41’inin Doğu ve Güneydoğu Anadolu’daki 15 vilayette olduğunu aktararak, şöyle devam etti: “30 senedir devam eden terör meselesi ve onun komplikasyonları, onun yol açtığı problemler sebebiyle sadece o 15 vilayette 18 milyon küçükbaş hayvan beslenebilirken, sadece 8 milyon hayvan beslenebiliyor. Yayla yasakları, güvenlik sorunları ve buna benzer köylerden kaçış ve köylerin boşaltılması. Çözüm süreci ile birlikte biz bu kaynakları tekrar kullanabilir hale geliyoruz. Hem gözyaşı

diniyor, hem ocaklar sönmüyor, hem birlik ve beraberlik inşa oluyor, ülkemize huzur ve güven geliyor." Kayıtlı her koyun ve keçi için her yıl 20 lira para verdiklerini söyleyen Eker, "Koyun ve keçi sütüne diğer sültere verdiğimizden 4 kat litre başına daha fazla destek veriyoruz. Etin ve sütün işlenmesi ile ilgili yapılacak olan tesislere yüzde 50'den fazla hibe destek veriyoruz. 800 bin liralık yatırım tutarının yüzde 50'sini hibe destek veriyoruz. Bu proje bizim eğitimde 15 gün süreyle 120 saat, bunun yaklaşık 80 saati teorik eğitim, 40 saati ise pratik eğitimdir. Polatlı, Sivas, Kırşehir ve Iğdır'ı pilot il seçtik. Bu proje bununla kalmayacak. Çünkü 81 vilayetin tamamında bu projeye 10 bin kişi talep var. 25 kişinin eğitimi tamamlandı ve sertifikalarını vereceğiz" ifadelerini kullandı. EKER, 'Sürü Yöneticiliği' programında

hedefledikleri amacı ise şöyle özetledi: "Planlı bir şekilde sürü yöneticilerinin eğitilmesini sağlamak, Türkiye'nin koyuncululuğunun ve keçiciliğinin geliştirilmesinde donanımlı, eğitim düzeyi yüksek, ihtiyaçlarının tamamını karşılayabilecek ama o insanlara da gerçekte hem sosyal bilince kavuşturacak, bir meslek sahibi olmalarını sağlayacak hem de yaptıkları işi daha verimli, daha anlamlı yürütebilecekleri bir donanıma onları kavuşturacaktır. Sürü yönetimi elemanı benim. Her birimiz aslında sürü yönetimi elemanıyız. Çobansak ben çobanımdır. Bununla ben iftihar ederim. Çalışan insanlarımızın daha donanımlı daha nitelikli hale gelmesini sağlamamız lazım. Onun için bu proje önemli. İnsanımızın bu alandaki hizmet üretme potansiyelini artırıyor. Ortaya çıkacak hizmetin kalitesini artırma imkanı sağlı-

yor. Sürü yöneticisi kardeşlerimizin bu eğitimle birlikte daha iyi bir noktaya taşıyacaklarını düşünüyorum."

Hayvancılığa geçmiş dönemlerin hiçbirinde olmadığı kadar yüksek düzeyde önem verdiklerini söyleyen EKER, "Biz hükümete geldiğimizde Türkiye bütün tarım desteklerinin tamamının sadece yüzde 4'ünü hayvancılığa veriyordu. Yani devlet tarıma 100 lira destek veriyor, bunun 4 lirasını hayvancılığa veriyordu. Bunun karşılığı sadece 2002 yılında 83 milyon TL'dir. 2013 yılında Türk çiftçisine verdiğimiz nakdi karşılıksız hibe destek 9 milyar TL ve bunun 2,5 milyar TL'sini hayvancılığa verdik." dedi.

Bakan EKER, programın sonunda sertifika almaya hak kazanan 25 kursiyere sertifikalarını verdi.

Bakan EKER:
"Çalışan insanlarımızın daha donanımlı daha nitelikli hale gelmesini sağlamamız lazım. Onun için bu proje önemli. İnsanımızın bu alandaki hizmet üretme potansiyelini artırıyor."

"SÜRÜ YÖNETİMİ ELEMANI BENİM"

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Eğitim Yayın ve Yayınlar Dairesi Başkanlığınca yürütülen ve Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliğinin de paydaşı olduğu "Sürü Yönetimi Elemanı Benim" projesi 81 il ve ilçelerine yönelik ve sürekli olarak yürütülmesi düşünülen bir projedir. Proje pilot uygulama olarak seçilen Ankara, Kırşehir, Iğdır ve Sivas illerinde uygulanmış ve 3 yıl içinde bütün illerde uygulanması planlanmıştır.

Projeye göre, uygulamadan yararlanmak isteyenlerin halen sürü yönetimi elemanlığı yapan veya sürü yönetim faaliyetlerini gerçekleştirecek

eleman olmaya aday, sosyal güvence kapsamına alınma niteliklerine sahip, okuma ve yazma bilen veya en az ilkokul mezunu olan bedenlen sağlıklı ve eğitim konularına ilgi ve ihtiyaç duyan kişiler olması gerekmektedir.

Proje İçerik olarak Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (EYYDB, HAYGEM, TİGEM), Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği, TZOB ve İŞKUR'un işbirliği ile Milli Eğitim Bakanlığının modüler eğitim programları listesinde yer alan sürü yönetim elemanı eğitimini kapsamaktadır. Proje sayesinde, sürü yönetimi elemanı veya sürü yönetimi elemanı olmaya

aday kişilerin aldığı eğitimlerin karşılığında geçerliliği olan belge verilecek ve çeşitli program ve projelerden yararlanmada öncelikli olması ve Bakanlık hayvancılık desteklemelerinde bu eğitimi alan kişileri istihdam eden işletmelere destekleme yapılması planlanmaktadır.

Uygulanacak projede genel amaç; sürü yönetimi elemanı veya sürü yönetimi elemanı olmaya aday kişilere koyun ağılı ve keçi barınağı kurabilme, koyun ve keçi ırkını seçebilme, küçükbaş hayvanların besleme ve bakımını yapabileme, çoğaltabilme, bulaşıcı ve yetiştirme hastalıklara karşı koruyabilme ve mücadele

PROJESİ NEDİR?

edebilmek, biyogüvenlik uygulamalarına hâkim olmak, sağım yapabilme yeteneği kazandırmaktır.

Özel amaçlar olarak da Sürü yönetimi elemanı veya sürü yönetimi elemanı olmaya aday kişilerin, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde sürü yönetimi ile ilgili faaliyetlerini, MEB modüler eğitim programı çerçevesinde kazandıkları bilgilerin ışığında, daha bilinçli bir şekilde yürütmelerini sağlamak, Kırsal alanda sürü yönetimi elemanlığını daha cazibeli bir meslek haline getirmektir.

KOYUNCULUKTA SÜRÜ YÖNETİMİ, BESLEME VE SAĞLIĞI KONULU PANEL YOĞUN İLGİ GÖRDÜ

Niğde Üniversitesi, Niğde Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ile Niğde İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nce ortaklaşa düzenlenen "Koyunculukta Sürü Yönetimi, Besleme ve Sağlığı" konulu panel Fen Edebiyat Fakültesi Konferans salonunda gerçekleştirildi.

Saygı duruşunun ardından İstiklal Marşının okunması ile başlatılan panelin başkanlığını Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN üstlendi.

Panelde Niğde Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Mehmet ŞENER, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Nizamettin BİLHAN, Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Osman ERGANİŞ, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğretim

üyeleri Prof. Dr. Zafer ULUTAŞ, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Zehra SARIÇİÇEK, Niğde Üniversitesi Bor Meslek Yüksekokulu öğretim üyesi Doç. Dr. Ayhan CEYHAN katılarak, "Koyunculukta Sürü Yönetimi, Besleme ve Sağlığı" konusunda katılımcıları bilgilendirdiler.

Niğde İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Erdoğan YILMAZ yaptığı konuşmada; Niğde İlinde küçükbaş hayvanların ıslahı amacıyla 5 Temmuz 2007 tarihinde 25 üye ile kurularak tüzel kişilik kazandığını, 2011 Yılı itibarıyla 1718 üyeye ulaşıp 212 Bin 759 küçükbaş koyun keçiye toplam 3 Bin 191 Bin 385 TL destekleme dağıtımına Birliklerinin aracı olduğunu belirtti. Bugün itibarıyla Birliklerinin 2 Bin 340 üyeye ulaştığını, yaklaşık 317 Bin küçükbaş hayvanın kayıt altına alındığını, ıslah amaçlı

Niğde Merkez ve Bor İlçemizde 12 Bin 344 küçükbaş koyun ve koç üzerinden "Halk Elinde Islah Çalışması" ile Ulukışla İlçesinde ise 6 Bin 288 küçükbaş kıl keçisi ıslah çalışmasının yürütüldüğünü, çalışmaların Niğde Üniversitesi, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve Birlikleri tarafından Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü kontrolünde yürütüldüğünü bildirdi.

Panel sonunda Rektör Vekili Prof. Dr. Mehmet ŞENER, panel başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN'a ve panelistlere teşekkür ederek birer plaket takdim etti.

ET VE SÜT KURUMU İLE İŞBİRLİĞİ KONULARI GÖRÜŞÜLDÜ

Et ve süt kurumu yetkilileri ile Merkez Birliğimiz yetkilileri 14 Kasım 2014 tarihinde Merkez Birliğimiz Genel Merkezinde bir araya gelerek iki kurum arasında yapılabilecek işbirliği konularında fikir alışverişinde bulundular.

Merkez Birliğimiz Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Veysel AYHAN ve Genel Sekreter Veysel ÖREN'in hazır bulunduğu görüşmede ülkemiz

küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin mevcut durumu ile et ve süt ürünlerinin üretim ve tüketimine ilişkin geliştirilebilecek projeler üzerinde duruldu.

Her iki kuruluşun yetkilileri, koyun ve keçi et ürünlerinin değerlendirilmesi konularında daha kapsamlı bir çalışma için yeniden bir araya gelme konusunu kararlaştırarak işbirliği görüşmelerinin ilk adımını gerçekleştirmiş oldu.

ŞAVAK KOYUNU MARKA OLMA YOLUNDA...

Elazığ İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği, Şavak toplumunun elinde bulunan Akkaraman ırkı koyunların ismini Şavak alt varyetesi haline getirmek ve Şavak tulum peynirinin tanıtılmasını sağlamak amacıyla bir proje çalışması başlattı.

Elazığ İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Cemal YILDIRIM, yaptığı açıklamada, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na bağlı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen "Halk Elinde Ülkesel Küçükbaş Hayvan Islahı Projesi"nin birçok ilde olduğu gibi Elazığ'da da yürütüldüğünü bildirdi.

Proje kapsamında Şavak

koyununun verim özelliklerini arttırmak amacıyla bir çalışma yürüttüklerini belirten YILDIRIM, "Proje ile Elazığ ilinde bulunan bölgemizde yüzyıllardır koyunculüğün büyük popülasyonunu elinde bulunduran Şavak toplumunun elinde bulunan Akkaraman ırkı koyunların hem isminin Şavak alt varyetesi haline getirmek, bunun yanı sıra Şavak isminin tüm ülkede belirgin bir yere getirilmesi ve bu üreticiler tarafından üretilen Şavak tulum peynirinin tanıtılmasını amaçlıyoruz. Şavak toplumunun ve üretilen tulum peynirinin tanıtılması yanı sıra üreticinin elinde bulunan koyunların hem Veteriner Hekim kontrolünde hem de bu alanda branşında uzman akademisyenlerle çalışarak kendi içinde saf ırkın korunma-

sı ve 5 yıl boyunca yapılacak iyileştirme çalışması ile koyunun verim özellikleri yükseltilecektir. Proje lideri Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Öğretim Görevlisi Yrd. Doç. Dr. Selim KUL' un projede üreticiye verim özellikleri artırma konusunda çok büyük yararı olacağını ve Şavak koyununun çok iyi bir yere geleceğine inanıyorum" dedi.

KARAKOÇANDA ÜRETİCİLERİN SORUNLARI DİLE GETİRİLDİ

Karakoçan'da yapılan toplantıya tarım ilçe müdürü Mehmet YILDIZ ve Karakoçan ilçe koyun keçi sistem sorumlusu veteriner hekim Veysel UZUN katıldı. toplantıda Birlik Başkanı Cemal YILDIRIM üreticilere birliğin yaptığı çalışmalar ve bölge üreticilerinin yaşadığı sorunları dinledi. Çoban ve mera sorunlarını çözmeyi hedeflediklerini belirterek, yapılan ıslah çalışmalarıyla üreticinin elinde bulunan ırkları daha verimli hale getireceğini söyledi.

MANİSA İL BİRLİĞİMİZ FAALİYETLERİ

Manisa İli Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği kurulduğu 11 Nisan 2007 tarihinden itibaren Manisa ili sınırları içindeki merkez ve 15 ilçe ve köylerinde bulunan tüm koyun keçi yetiştiricilerini tek çatı altında toplamak ve üye olan yetiştiricisine hizmet etmek için çalışan bir birliktir.

Birlik Başkanı Yüksel DUMAN dergimize yapmış olduğu açıklamada, çoğunluğu Kıvrıcık koyunu ve kıl keçisi olmak üzere takılan kulak küpesinin 800 bine, üye sayısının ise yaklaşık 7.500'e ulaştığını ve 2013 haziran ayı veri kayıtlarına göre Manisa'da merkez dahil 16 ilçe ve köylerinde Birliğe üye olan yetiştiricilere ait 777.606 adet koyun ve keçi olmak üzere küçükbaş hayvan mevcudu bulunduğunu belirterek " Birlik üye sayımız da yıllar geçtikçe artmaktadır.2007 yılında toplam üye sayımız 633 iken 2013 yılı sonunda bu sayı 7.414

olmuştur.2007 yılında destek alan üye sayımız toplam üye sayımızın % 92'si iken 2012 yılında bu oran %82 olmuştur. Yine çiğ süt desteklemesinden yararlanan üye sayımız 2011 yılında 437 iken 2012 yılında 500 'e ulaşmıştır. "dedi.

3 katlı Birlik binasıyla üyelerine daha iyi hizmet vermeyi amaçladıklarını ifade eden DUMAN, 2013 yılı içinde Manisa il merkezinde Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü kampüsü içinde yer tahsisi için başvuruda bulunup 5 yıllığına kiralama sözleşmesi imzaladıklarını, 2014 yılının ilk 6 ayında inşaatı tamamlayıp Manisa il merkezinden Akhisar, Soma, Kırkağaç ve Merkezde bulunan üyelerimize şube hizmeti vermeyi hedeflediklerini belirtti.

2013 yılının temmuz ayından itibaren köy köy dolaşarak hem işletme ziyareti hem de üyelerini bilgilendirme toplantıları yaptıklarını, Birlik olarak temel amaçlarının yetiştiricilere yardımcı olmak ve en doğru bilgiyi vermek olduğunu ifade eden DUMAN, Kıvrıcık koyununun bölgede önemli bir yere sahip olduğunu vurgulayarak şunları söyledi. "Birliğimiz 2011-2015 yıllarını kapsayan ikinci 5 yıllık dönem içinde Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesinin alt projesi olan Kıvrıcık Koyunu Projesine dahildir.

Proje dâhilinde 5 ilçemizin 18 köyüne bağlı 6000 dişi Kıvrıcık Koyun ve 300 Kıvrıcık koç olarak toplamda 6300 küçükbaş hayvanla gerçekleştirilmektedir. Islah çalışmalarısıyla önemli verim artışlarıyla beraber modern hayvancılığa geçiş olduğunu görmekteyiz. 2014 yılı için yine bölgemizde çoğunlukla yetiştirilen keçi varlığı için İl Müdürlüğü'müze Kıl Keçisi Projesi için başvuruda bulduk. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın ve Sayın Bakanımızın küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine verdiği önem biz yetiştiricileri umutlandırmıştır. Bu nedenle kendilerine birlik üyelerimiz ve yönetim kurulumuz adına şükranlarımızı sunuyoruz."

“TÜRKİYE’DE KOYUN KEÇİ IRKLARI ISLAH ÇALIŞMALARI” KONULU KONFERANS DÜZENLENDİ

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Zootekni Derneği Topluluğunca ortaklaşa düzenlenen “Türkiye’de Koyun ve Keçi Irkları Islah Çalışmaları” konulu konferans Merkez Birliğimiz Genel Başkanı Prof.Dr. Veysel AYHAN’ın katılımıyla gerçekleştirildi.

Ziraat Fakültesi öğrencilerinin de yoğun katılımı ile gerçekleştirilen konferansta koyun keçi ıslahındaki sürecin nasıl ilerlediğini aktaran Prof.Dr. AYHAN, AB ülkeleri içerisinde Türkiye’nin küçükbaş hayvancılıkta İngiltere’den sonra ikinci sırada yer aldığını belirterek, birlikler sayesinde Türkiye’de hayvancılığın ciddi anlamda ilerlediğini kaydetti.

Daha sonra Tekirdağ DKKYB Başkanı Cemalettin TOLUCA, Birliğin çalışmaları ile ilgili bilgiler verdi.

Konferans öncesi Prof. Dr. Veysel AYHAN, Isparta DKKYB Başkanı Yaşar KÖROĞLU, Yönetim Kurulu Üyesi Ali ÜNAL ve Birlik personeli Tuğrul SAK’dan oluşan heyet, Tekirdağ DKKYB Başkanı Cemalettin TOLUCA,

Başkan Yardımcısı Rahmi SEZEN, Yönetim Kurulu üyesi Hüseyin ŞAHİN ile NKÜ Rektör Yardımcısı Prof.Dr. İhsan SOYSAL ve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Cevdet SOYAK’ı makamında ziyaret ettiler.

Heyet daha sonra Marmara Ereğlisi Türkmenli köyünde Üretici Mehmet ŞAHİNER ve Merkez Ferhadanlı köyünde Ahmet ARAYICI’ya ait koyun işletmeleri ile Hacı köyündeki Ahmet KUŞOĞLU’na ait keçi işletmelerinde incelemeler yaptı. Ziyaret programı çerçevesinde Keşan, Edirne, Kırklareli ve İstanbul’daki Birlik merkezlerinde de çeşitli temaslarda bulunuldu.

Koyun ve Keçi Yetiştiriciliğinde Islah Programları

Prof. Dr. Orhan KARACA
Adnan Menderes Üniversitesi
Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü

Çağdaş koyun ve keçi yetiştiriciliği ekonomik bir üretim faaliyeti olarak bilgi odaklı ve ekolojik duyarlı olmak durumundadır.

Irklar

Farklı coğrafyaların ekolojik, sosyolojik ve ekonomik koşullarına uyum sağlayan yerli ırklar, insanlık tarihi içinde binlerce yıllık tarım toplumu sürecinde ortaya çıkmışlardır. Bu ırklar hayvan yetiştiriciliğinin temel unsurları, yani üretim materyalleridir. Sanayileşmenin hızla değiştirdiği sosyolojik ve ekonomik koşullar geleneksel üretim materyali olan yerli ırkları geliştirme gereğini ortaya koymuştur. Bu gereksinim bilgi birikimi ve teknoloji ile birleşince büyük bir genetik değişim süreciyle yerli ırklar gerek seleksiyon gerekse melezlemeler yoluyla yüksek verimli kültür ırklarına doğru değişmişlerdir.

Yerli ve kültür ırklarının oluşum süreçleri Çizelge 1 de özetlenmiştir. Genetik faklılaşmaya potansiyel oluşturan temel unsur genetik varyasyondur. Yerli ırklar yabancı formlardan, kültür ırkları ise kimi yerli ırklardan kök almıştır. Yerli ırklar evcilleştirme bölgeleri ile bu bölgelerden göçle taşındıkları başka bölgelere yeniden uyum ve bazı melezlemeler ile çok uzun yıllar içinde oluşmuştur. Kültür ırkları, sanayileşme sürecini doğrudan bünyesinde taşıyan ülkelerde, yüksek verime doğru, bilinçli ve genetik islah yöntemleri ile oluşurken; bu süreci sonradan yakalamaya çalışan ülkelerde ise genellikle var olan kültür ırklarından yararlanarak kendi koşullarına uygun formlar oluşturma çabaları ile şekillenmiştir.

Koyun ve keçi yetiştiriciliği ve islah

Genetik iyileştirme de diyebileceğimiz islah çalışmaları, öz olarak

Çizelge 1. Yerli ve kültür ırklarının oluşum süreci

	Yerli ırk	Kültür ırkı
Biyolojik Potansiyel	Genetik varyasyon	Genetik varyasyon
Köken	Yabancı formlar	Yerli ırklar
Yer	Evcilleştirme yerleri ve göç edilen yerler	Sanayileşmede merkez ülkeler
Değişim Yönü ve Araçları	Var olan doğal koşullar ve alışkanlıklara doğru programsız	Yüksek verime doğru, bilinçli ve genetik islah yöntemleri ile programlı
Oluşum Süresi	Birkaç bin yıl	Birkaç on ya da yirmi yıl
Özellik	Dayanıklı, Düşük Verimli	Duyarlı, Yüksek Verimli

bir plan çerçevesinde damızlık seçimi ve çiftleştirme programına dayalıdır. Bu programlar 20. Yüzyıl başlarında bilimsel islah yöntemlerinin gelişimi ile ortaya çıkmıştır. Damızlık seçimlerini göz kararı el yordamı yapılıp yerine hayvanların performans verileri ile genetik bilgi tabanlı olarak hesaplanan damızlık değer tahminleri dikkate alınarak gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Bu yöntemler giderek istatistik, genetik, biyoteknoloji ve yeni hayvan yetiştirme teknikleri ile geliştirilmiştir. Dünyada yaygın bir kullanım alanı bulan bu uygulamalar ile üretim materyali hayvanlarda başarılı verim artışları sağlanmıştır.

Son birkaç on yıl içinde yaşanan gelişmeler iki yönü ile adeta üretim süreçlerinin yeniden gözden geçirilmesini zorunlu hale getirmiştir.

1-Çevre sorunları ve iklim değişikliği, hayvansal üretimde sürdürülebilirlik referanslarını öne

çıkarmıştır. Üretimde ekonomik boyut yanında, sosyal etki ve çevre sorunlarını gözetilen uygulamaları zorunlu kılmıştır.

2-Sperm-embriyo teknolojileri ve uygulamaları yanında özellikle moleküler genetik alanında yaşanan devrim niteliğindeki gelişmeler sonucunda genom bilgilerinin açığa kavuşturulmasına yönelik çok sayıda araştırma yapılmaktadır.

Böylece Mer'a ve otlatma imkanları ile anlam kazanan koyun ve keçi yetiştiriciliğinde; verim miktar ve kalitesi temel referans olarak kalmakla birlikte, başka referansların da çağın gereği olarak devreye girdiği görülmektedir.

Bunlar:

- 1- Çayır, mer'a ve yayla alanlarının planlı kullanımı ve korunması
- 2- Hayvan refahı ve hayvan hakları
- 3- Yem ve yem katkılarının gıda güvenliği olması
- 4- Hayvan materyalleri kullanımında genetik kaynakların korun-

ması gereklerinin gözetilmesi

5- Islah programlarında küresel iklim değişiklikleri beklenen koşullarının dikkatlerden kaçırılmaması

6- Hayvanlarda adaptasyon yeteneği ve hastalıklara direnç mekanizmalarının genetik iyileştirme planlarında yer alabilmesi

7- Genetik ıslah yöntemlerinin üzerinde çalışılan ırkın genel özelliklerini değiştirmeden istenen karakteristiklerde değişim yapma şansını dikkatlerden uzak tutmama

8- Üretimin maksimizasyonu için çoklu ırk ya da genotipli yetiştirme sistemlerinin daha kolay devreye girebilmesi

9- Bilgi işlem ve biyoteknolojik hizmetlere erişim ve entegrasyon kolaylığı

10- Sürdürülebilir ve dinamik AR-GE hizmetlerine katılım ve yararlanma imkanları olarak sıralanabilir.

Özet bir cümle ile toparlarsak; çağdaş koyun ve keçi yetiştiriciliği ekonomik bir üretim faaliyeti olarak bilgi odaklı ve ekolojik duyarlı olmak durumundadır.

Koyun ve keçi ıslah programlarının yapısını belirleyen etmenler

Islah programları özde aynı bilimsel temellere dayalı olmakla birlikte üzerinde çalışılan türün hatta ırkın biyolojik özelliklerine (üreme, beslenme gibi), yetiştirme koşullarına ve hedeflenen verim özelliği yapısı ve genetiğine göre özgünlük kazanır.

Özellikle koyun ve keçi yetiştiriciliğinde söz konusu unsurların değerlendirilmesi çok daha büyük bir özen gerektirir. Koyun ve keçi yetiştiriciliğinde doğa koşulları ve sosyal yapı ile var olan ırkların özellikleri işletmelerin yapısal özelliklerini belirleyen temel unsurlardır. Islah programlarının dolayısıyla hayvan yetiştirme örgütlerinin yapısı işletmelerin yapısal özellikleri çerçevesinde geleceğe yönelik beklentiler ve olanaklara göre özgün biçimde şekillenir .

Islah programlarına çağdaş bakış

Genetik iyileştirme başarısı:
-Yoğun emek ve özen
-Bilgi odaklı sabır ve zaman
-Kesintisiz bilgi-işlem

-Dinamik araştırma-geliştirme

-Güçlü organizasyon

-Kurumlar arası güçlü entegrasyon

-Kültürel ve parasal zenginlik kavramları ile anlam kazanır.

21. yüzyılda değişen üretim ilişkileri içinde hayvancılığa bakış açısı ve beklentiler de ortaya çıkan değişimler, genetik iyileştirme programlarında bazı değerleri öne çıkarmıştır. Bunları kısaca aşağıdaki gibi özetleyebiliriz.

1-Arzulanan verim artışlarını sağlamakla ziyade hayvanların bağımsızlık mekanizmalarının ve kimi hastalıklara karşı direncin genetik ıslahı belirgin biçimde önem kazanmaktadır. Bu amaçla yerli ırk ve yabancı formlardan da yararlanılmaya çalışılmaktadır.

2-Hayvan popülasyonlarında çok hızlı değişimler yaşanmaktadır. Söz konusu değişim, ulusların tarihi ve kültürel mirasları olarak sahip oldukları yerli ırkların ve hatta özgün sayılabilecek kimi karakterlerin kaybolmasına neden olmaktadır. Gelecek kuşakların beklentileri de dikkate alınırsa, gen kaynakları olarak belirli ırkların, soyların korunmasına duyulan gereksinim giderek artmaktadır.

3-Günümüzde moleküler genetik ve bilişim alanlarında olağanüstü gelişmeler sonucunda ortaya çıkan kazanımlar sayesinde yüksek genetik ilerleme şansı yakalanabilmektedir. Özellikle genom düzeyinde kantitatif karakter lokuslarının (QTL) haritalanması hayvancılıkta ekonomik olarak önemli özellikler için genetik varyasyonun tespitinde tercih edilen bir yaklaşım haline gelmiştir. Günümüzde bir bireyin aynı anda milyonlarca SNP lokusuna yönelik genotip bilgilerine ulaşılabilir hale gelmiştir.

Islah programı işlevsel yapısı

Bir ıslah programından bahsedebilmek için aşağıda sıralanan soruların karşılığı olan cevapların verilmesi gerekir. Sorulardan biri bile karşılık bulamıyorsa; yapılan işler; üretim materyallerini doğru kullanmaya yönelik çabalar ya da ıslah programı oluşturma faaliyetleri kapsamındadır.

1-Amaç

Amaç, hedef popülasyonun

Şekil 1. Koyun ve keçi ıslah programlarının yapısını belirleyen etmenler

üretim materyali olarak konumu, rekabet gücü ile işletmelerin yapısal özellikleri hayvan yetiştirme yöntemleri ve sürdürülebilir üretim öngörülerini kapsamında ortaya konabilmelidir.

2- Hayvan materyali form tanımı

Üzerinde çalışılan ırk ya da genotip vücut özellikleri renk boynuzluluk vs form (morfolojik) özellikleri bakımından tip tanımı ve öngörülerini olmalıdır. Uymayan hayvanlar ıslah programı veri tabanında devre dışı bırakılır.

3-Verim ve/veya verimler

Üzerinde durulan verimlerin toplam gelirdeki payları ve geleceğe dönük değişim eğilimlerine ilişkin tahminler.

4-Popülasyon parametreleri

Verim ve/veya verimlerin yetiştirme yapısına uygun ölçütlerine ilişkin fenotipik ve genetik parametre tahminleri.

Bu tahminler ancak uygun soy kütüğü tabanlı verim kayıtlarına dayalı olarak yapılabilir. Örneğin et verimi için belirli dönem canlı ağırlıklar, canlı ağırlık artışları, ultrasonik ölçümler bakımından ele alınan ırkın yörelere, işletmelere göre sahip oldukları performans ortalamaları ile bireysel farklılıklar anlamında ortaya konan dağılımlar temel potansiyeldir. Bu potansiyelin genetik tabanı özellikle genlerin

Türkiye koyunculığında genetik ıslah sorunu güncelliğini korumakta olsa da özellikle son 20 yıllık süreçte ıslah planlamaları hakkında önemli gelişmelerin olduğu da yadsınmaz bir gerçek olarak karşımızdadır.

toplamlı etkilerine dayalı farklılıkları olmadan güçlü projeksiyonlar yapamayız. Verimler ile ilgili varsa özel genler de frekansları bağlamında değerlendirmeye tabidirler.

5-Seleksiyon ölçütleri ve indeks

Seleksiyon kriteri olmaya uygun ölçütler için ayrı ayrı birim değişimde sağlayacağı ekonomik katkı ile fenotipik- genetik varyans ve kovaryansların değerlendirilmesi sonucu sabit bir ağırlık değeri bulunur. Her hayvanın verim performansı; her bir ölçüt için tespit edilen performans değeri o ölçütün ağırlık değeri ile çarpılarak bütün ölçütlerin bir toplamı olarak indeks oluşur. İndeks seleksiyon kriterleri bakımından hayvanın performans ifadesidir

6-Damızlık değeri tahminleri

Bir seleksiyon ölçütüne dayalı olabileceği gibi birden çok ölçüte de dayalı olabilir. Meseleyi biraz açarsak; seleksiyon yalnız bir ölçüte dayalı olabilir, birden çok ölçüt için indeks esas alınabilir ya da ölçütleri uygun başka modeller ile değerlendirilebilir. Hem yetiştirme sistemi hem ilgili verim ölçütü doğası gereği damızlık değer tahminleri çok farklı veri tabanlarına dayalı olabilecekleri gibi farklı istatistik modeller de kullanılabilir. Damızlık seçimi gelecek kuşağın ana ve babasını belirlemektir. Morfolojik özellikler için tercihimizi kolayca yapabiliriz. Ancak fizyolojik olan verim özellikleri ölçütleri için iş zordur. Göz kararı el yordamı tahminler, tecrübe ve birikim ne olursa olsun geçerliliği tartışmalı ve ancak geleneksel hayvan yetiştirme kapsamında anlamlıdır. Çağdaş ıslah programları için bireylerin performanslarını eklemeli gen etkilerine dayalı olarak popülasyon ortalama-

sına göre ortaya koyan hesap değerleri damızlık değer tahminleridir. Hangi yöntem olursa olsun bütün değerlendirmeler için soy kütüğü tabanlı verim kayıtlarına tabidir.

7-Doğruluğu sorgulanabilir kayıt sistemi

Yukarılarda sunulan amaç ve bu amaca yönelik veri tabanlarını oluşturacak kayıt sistemi ıslah programının temelini oluşturur. Kayıt sisteminde;

- 1-Sürü kaydı,
- 2-Verim kaydı ve
- 3-soy kütüğü esaslı verim kaydı yer alır. Elde edilen verilerin doğruluk ve hassasiyet durumları tanımlanabilir olmalıdır.

8-Bilgi-işlem

Temel olan, standart sayılabilecek ya da rutin diyebileceğimiz verilerin güvenilirlik ve sistemli şekilde işlenebileceği; sürekliliği güvence altına alınmış bir sistemin oluşturulması zorunludur.

9-Yetiştirme sistemi ve damızlık transferleri

Koyun ve keçi yetiştiriciliğinde ıslah programlarının açık çekirdek yetiştirme programına dayalı olması kaçınılmazdır. Ancak açık çekirdek tabakalı yetiştirme programı bazı koşullarda daha anlamlıdır. Açık çekirdek yetiştirme sistemi çekirdek sürünün oluşumu ve yapısı yanında damızlık transfer sistemleri ile çok farklı uygulamalara müsaittir. Başta yapay tohumlama olmak üzere biyoteknolojik yöntemlerin devreye girmesi de köklü yapısal ayrımlar ortaya çıkarabilir. Geçerli bir ıslah programı yetiştirme sistemi ile mevcudiyetini ortaya koyar.

10-Araştırma geliştirme

Sürdürülebilir hiçbir hayvan ıslahı programı bilimsel araştırma süreçlerine tabi olmadan ayakta duramaz. Genellikle bölgesel ve yöresel kalan; dolayısıyla yerel koşulların özgünlüğü ile kısıtlı olan koyun ve keçi yetiştiriciliğinde bu gereksinim kamu desteğine tabidir. ıslah programında bu ihtiyaç güvence altına alınabilmelidir.

Ülkemizde varolan görüntü ve koyun keçi ıslahı uygulamaları

Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde kimi üretim ilişkileri ve genotipler anlamında özellikle bazı

bölgelerde belirgin değişimleri yaşandığı gözlenmektedir. Ege bölgesi, bu bölgelerin başında gelmektedir. Bölgede koyun sayısı giderek azalmaktadır. Koyun yetiştiriciliğinde oransal azalmaya karşın koyun genotiplerinde önemli değişiklikler görülmektedir

Türkiye koyunculüğunda genetik ıslah sorunu güncelliğini korumakta olsa da özellikle son 20 yıllık süreçte ıslah planlamaları hakkında önemli gelişmeler olduğu da yadsınamaz bir gerçek olarak karşımızdadır. Yerel olsa da;1994 yılından beri devam eden yetiştirici sürülerini kapsayan ve uygun kayıt sistemi ile yetiştirici sürü ekstremelerinin seçilmesi ve üst sürü oluşumuna dayanan, yetiştirici istem ve beklentilerine uygun olarak; Karya koyunlarının ıslahını öngören Adnan Menderes Üniversitesi Grup Koyun Yetiştirme Programı (ADÜ-GKYP) ülkemizde yetiştirici koşullarında gerçekleştirilmiş ilk ve model bir ıslah programıdır.

Tarımsal araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) tarafından 2005 yılında devreye sokulan ve 2006 yılında genişletilen 11 genotipe yönelik olarak devreye sokulan Halk Elinde Küçükbaş Hayvan ıslahı Ülkesel projeleri yaygınlaşarak günümüzde 120'yi aşkın proje ile sürdürülmektedir. Bu projeler ile ülkemiz koyun ve keçi ıslahına önemli katkılar ve kazanımlar sunulmuştur. Buna ek olarak risk altında olan yerli gen kaynaklarımız ile ilgili olarak, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili birimlerinde çeşitli araştırma projeleri devreye sokularak yerli ırklarımıza yönelik in-situ ve ex-situ koruma yöntemleri hayata geçirilmiştir.

2000'li yılların başına kadar ülkemizde düzenli verim kayıtları ve soy takibini öngören belirli bir yaygınlık kazanmış koyun-keçi yetiştirme örgütü bulunmamasına rağmen günümüzde hemen her ilde yetiştirme birlikleri kurulmuştur.

Damızlık Koyun Keçi Yetiştirme Birlikleri, kurumsallaşma süreçlerine paralel olarak küçükbaş hayvan hareketlerine ilişkin temel bilgi akışı ve yetiştiricilerin entegrasyonu bakımından mesafe almayı başarmışlardır.

Damızlık Koyun Keçi Yetiştirme Birlikleri, kurumsallaşma süreçlerine paralel olarak küçükbaş hayvan hareketlerine ilişkin temel bilgi akışı ve yetiştiricilerin entegrasyonu bakımından mesafe almayı başarmışlardır.

TAGEM'in müşteri olduğu ve TÜBİTAK KAMAG 1007 projeleri kapsamında 2010 yılında Uşak ilinde Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootehni Bölümü ilgili araştırmacıları tarafından devreye sokulan "Eşme Yöresi Kıvırcık Melezi Koyun Populasyonu Damızlık Üretim Sürecinin Yetiştirici Koşullarında Yapılandırılması" isimli projede tasarlanan tümleşik sürü modeli klasik ıslah planlamalarına yeni bir yaklaşım getirmiştir (Şekil-2). Bu proje ile bazı biyoteknolojik yöntemler sahaya aktarılmış ve üretim süreçleri bu yöntemlerle kontrol edilebilir bir hal almıştır. Bu proje ile hayata geçirilen uygulamaların ilerleyen yıllarda ülkemiz koyun ıslahı programlarına önemli katkı sunacağı beklenmektedir.

Gerçekleşen bu gelişmeler elbette oldukça geniş bir küçükbaş hayvan popülasyonuna sahip ülkemiz için yeterli değildir. Ancak bu girişimler gelecek için iyi bir alt yapı oluşturacaktır.

Ülkemiz koyun keçi ıslah programları yapılandırma önerileri

Çağdaş bir ıslah programı yörelere göre özgün koşullar dikkate alınarak duyarlı ve ayrıntıları iyi düşünülmüş planlamalara bağlı olarak hayata geçirilebilir. Program hedef popülasyonun bulunduğu koyunculuk işletmelerinin yapısal özellikleri ile yetiştiricilerin istem ve beklentileri bağlamında anlam kazanır

Dinamik bir koyun ıslahı programını hayata aktarmak anlamında aşağıdaki öneriler sıralanabilir.

1-Koyun yetiştiriciliğine uygun yörelere ve bu yörelere deneyimli koyunculuk işletmeleri gözden kaçırılmamalıdır.

2-Koyunculuk işletmelerinin yöresel ortak ve özel özgünlükleri yetiştirme sistemleri ve koyun

genotipleri anlamında yapılan tanımlanma ve ayrımlar bilimsel temellere dayandırılmalıdır.

3-Yetiştiricilerin kayıt tutma-makla birlikte koyunlarını tanıma-ları ve performanslarına ilişkin genel bilgi sahibi olmaları avantajlarından faydalanılabilir. Ancak verilerde doğruluk referansları özenle korunmalıdır.

4-Yetiştirici deney ve istemlerini göz ardı etmeyen bir yaklaşımla, benimsenen ve uygun olan ırk ya da genotipi esas alan seleksiyon programlarının ayrıntılarını ortaya koymak amacı ile sahada kimi araştırmaların yapılması gereklidir.

5-Çekirdek/üst sürü kamu işletmelerinde oluşturulabileceği gibi koyun keçi yetiştirme birlikleri imkanları ve seçkin yetiştirici işletmelerinde de oluşturulabilir.

6-Damızlık akışı koşulları, yetiştiriciler arasındaki iletişim ve alışkanlıklar esas alınarak düzenlenmelidir.

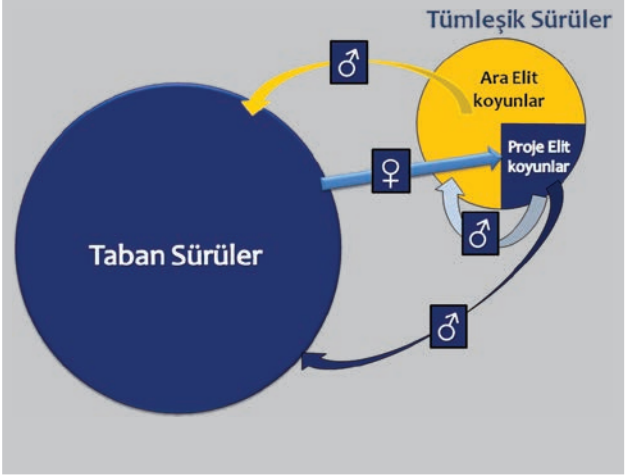
Özde açık çekirdek yetiştirme sistemi olmakla birlikte ayrıntıda çok özel ve özgün yetiştirme programlarının yaşama geçirilmesi mümkündür.

Sonuç

Özellikle Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) tarafından yürütülen ve neredeyse tüm illere yaygınlaşma eğiliminde olan ıslah projeleri çok önemli uygulama alanlarıdır. Dinamik ve temel bilimsel yöntemler bakımından benzer ancak bu yöntemlerin hayata geçirilmesi bakımından özgün olan ıslah programlarına ilişkin bilgi ve deneyler giderek artmaktadır.

Üretim materyali olan koyun popülasyonlarının biyolojik ve biyometrik verilerinin elde edilmesi ve buna dayalı olarak arzulanan genetik değişimi, üretim koşullarının ekonomik sınırlarını gözeterek, gerçekleştirmek mümkündür. Başarı, öngörülen hayvan transferlerinin gerçekleştirilmesi ve uygulanacak biyoteknolojik yöntemlerin seçimi ile doğru orantılıdır. Bu anlamda yerel üretim ilişkileri, sosyal kültürel ve ekonomik boyutlu olabilecek tüm özgünlüklerin ıslah programına yansiyabilmeleri önemlidir.

Şekil 2. Koyunculuk için tümleşik sürü yetiştirme planı yapısı

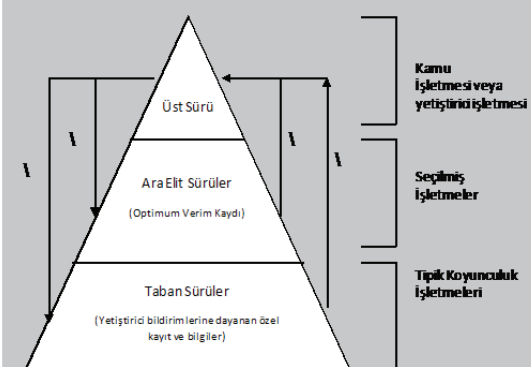

İşlevsel olan kamu destek ve teşvikli proje uygulamaları; yetiştiricilerin güvene dayalı iletişim ve dayanışma ortamları kapsamında sürdürülebilir ıslah programlarına zemin oluşturur. Dolayısıyla TAGEM Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel projelerin kapsamın da oluşan zeminin iyi değerlendirilmesi gerekir.

Başarı düzeyi, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ilgili birimlerinin; mevzuat, araştırma desteği ve denetim hizmetlerindeki duyarlılıkları başta olmak üzere, Damızlık Koyun Keçi Yetiştirme Birlikleri çabaları ile araştırmacıların bilimsel desteğine bağlı olarak ortaya çıkacaktır.

Ülkemiz farklı bölge ve yörelerimizde özgün ve özel bir çok koyun ve keçi ıslah programlarının ortaya çıkması beklenti ve çabalarını sürdürülebilmelidir.

Şekil 3. Koyunculuk için üç tabakalı açık çekirdek yetiştirme planı yapısı

TÜRKİYE'DE KÜÇÜKBAŞ ISLAH ÇALIŞMALARI VE ÖNERİLER

Dr. İrfan DAŞKIRAN
TAGEİM Küçükbaş Hayvancılık
Araştırmaları Grup Koordinatörü

Türkiye hayvancılığını genel olarak değerlendirdiğimizde; günümüze kadar olan süreçte küçükbaş hayvancılığı yetiştirici tabiriyle "üvey evlat" olarak tanımlamak pek abartılı olmayacaktır. Yapılan çalışmalar, verilen destekler ve oluşturulan politikalar, küresel anlamda sığır türüne tanınan önceliğe paralel olarak sığırcılığa avantaj sağlarken koyun ve keçi yetiştiriciliğinin istenen seviyeye ulaşmasını engellemiştir. Küçükbaş hayvan yetiştiricisi örgütsüz, desteklemelerden en az payı alan hatta zaman zaman hiç destek almayan ve kendi olanakları ile üretim yapmaya zorlanan üretim dalı olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan bir kısım çalışmalar ile 1928 yılında 13 milyon baş olan koyun sayısı 1981-1982 yıllarında 48 milyon baş seviyesine yükselmesine rağmen bu yıllardan itibaren azalma seyri son 3 yıla kadar devamlılık göstermiştir. Benzer durum keçi yetiştiriciliği için de geçerli olup genetik kaynağımız olan Ankara (Tiftik) keçisinde daha da kritik bir durum söz konusudur.

Öyle ki Ankara keçisi yetiştiricisi ve yetiştiriciliği adeta bitme noktasına gelmiştir.

Kuşkusuz küçükbaş hayvancılıkta ortaya çıkan bu durumu sadece birkaç nedene bağlamak çok sağlıklı bir yaklaşım olmayacaktır. Koyun ve keçiciliğimizin düşük genotipik değere sahip hayvanlardan oluşması, örgütsüz yetiştirici profili, sürekli bir hayvancılık politikası olmayışı ve desteklemelerden daima uzak tutulması gibi daha birçok neden mevcut durumun açıklanmasında kullanılabilir.

Yukarıda belirtilen olumsuzluklara rağmen ülkemizde Cumhuriyet döneminden itibaren ıslah ve melezleme çalışmalarına başlanmış, geliştirilen bazı ırklar sahada yayılma olanağı bulmuş bir kısmı ise gerek yetiştiricinin itibar etmemesi gerek başarılı çıktılarının olmaması nedeniyle sektörde istenen seviyelere ulaşamamıştır.

1930'lu yıllarda başlayan merinoslaştırma çalışmaları zamanın tekstil ve dokuma sanayine hammadde sağlamayı hedeflemiş, geçen süre içerisinde pazar ve talep koşullarında meydana gelen değişimlere, küçükbaş koyun-keçi yetiştiricisi ayak uyduramamıştır.

Akademisyenler tarafından gerçekleştirilen ve deneme seviyesinin ötesine geçemeyen çalışmaların sonuçları yetiştirici koşullarına yaygınlaştırılmamış, yetiştirici elde edilen yeni ırkları kullanma konusunda çeşitli nedenlerle isteksiz davranmıştır.

Kuşkusuz yapılacak ıslah ve melezleme çalışmalarının başlatılabilmesi için gerekli olan temel unsurlardan olan kayıt sisteminin olmaması ve yerli ırklarımızın verim seviyelerinin belirlenememiş olması da çalışmaları olumsuz etkileyen faktörlerden birini oluşturmaktadır.

Yinede yapılan bazı ıslah ve melezleme çalışmaları ile ülke hayvancılığına yararlı olabilecek ırklar geliştirilmiş ancak çok az bir kısmı günümüze kadar varlığını devam ettirebilmiştir. Ülke küçükbaş hayvancılığının geliştirilmesi için yapılacak çalışmalara başlamadan önce amacın ortaya konması ve ülke küçükbaş hayvancılık politikasının belirlenmesi en önemli başlangıç noktasını oluşturacaktır.

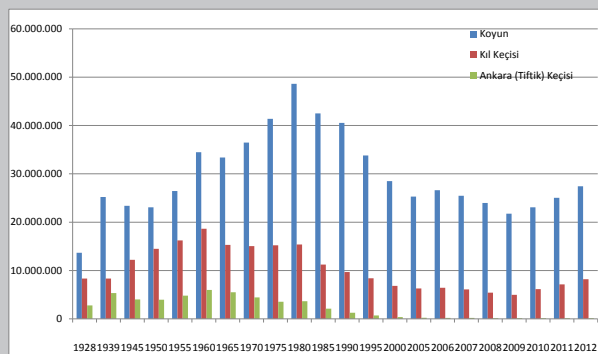
Günümüzde, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (GTHB), üniversite ve henüz genç olarak tanımlayabileceğimiz yetiştirici birlikleri aynı amaç doğrultusunda bir araya gelmiş ve çok paydaşlı ülkesel projelere bir başlangıç oluşturmuşlardır. Bu yazıda Türkiye hayvan ıslahı çalışmaları özetlenerek bundan sonraki aşamalarda yapılacak uygulamalar hakkında önerilerde bulunulacaktır.

Türkiye'de Koyun ve Keçi Üzerinde Yapılan Islah ve Melezleme Çalışmaları

Koyun Üzerinde Yapılan Islah ve Melezleme Çalışmaları

Türkiye koyun ıslahı çalışmalarının başlangıcı 1934 yılında başlatılan ve bilinen yaygın adı ile merinoslaştırma çalışmalarıdır. Yerli kıvrık koyunların Alman yapağı et

Şekil 1. 1928-2012 Yılları Arası
Türkiye Küçükbaş Hayvan Varlığı (Anonim, 2013)

merinosları ile melezlenmesi, ıslah konusunda yapılan ilk çalışmadır. Dönemin dokuma ve tekstil sanayine yapağı temini için başlatılan proje, geliştirilen melez genotiplerin uygun çevre, bakım-besleme ihtiyacının karşılanamaması ve melez genotiplerde merinos kanı artıkça artan kuzu ölümleri gibi nedenlerle istenen ölçüde başarı sağlayamamıştır. Bununla birlikte proje ile yetiştirici ilk defa farklı ırkları tanımış ve ıslah kavramı ile tanışmıştır. Geçen zaman içerisinde çalışmalar devam etmiş yapağı verim yönlü, et-yapağı verim yönlü ve süt-döl verim yönlü tiplerde geliştirilmiştir. Yapılan çalışmalarda kimi zaman ıslah kimi zaman çevirme ve kombinasyon melezleme yöntemleri kullanılarak ülke ihtiyacına uygun ırklar geliştirilmeye çalışılmıştır.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na bağlı araştırma enstitüsü, işletme ve istasyonlarında gerçekleştirilen çalışmalarda saf yetiştirme ve seleksiyon üzerinde durulurken aynı zamanda yerli ırklarımızın sahip olduğu verim düzeyleri de belirlenmeye çalışılmıştır. Bu tür araştırmalarda Akkaraman, Morkaraman, İvesi, Kıvırcık, Karayaka, Dağlıç ve İmroz koyunları öncelikli olarak çalışılmıştır.

Saf yetiştirme ve seleksiyon çalışmalarında sağlanabilecek genetik ilerleme bilindiği üzere genetik kapasite ile sınırlı olduğundan ve mevcut yerli ırklarımızın verim seviyelerinin arzulanan seviyede olmaması araştırmacıları ve konu paydaşlarını yerli ırklarımızın yabancı ırklarla ıslahı yoluna itmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışmalarda melezlemenin ağırlığı artmış ve daha çok çevirme ve kombinasyon melezlemeleri yolu ile yapağı, et-yapağı, süt ve döl verimi yüksek koyun ırk/tipleri oluşturulmuştur. Bu ırklar arasında ilk akla gelenler; Tahirova, Türkgeldi, Sönmez, Acıpayam, Bafra koyunlarıdır.

Geliştirilen ırkları verim yönlerine bağlı olarak sınıflandırmak ve özelliklerini kısaca sıralayacak olursak;

Yapağı Verim Yönlü Geliştirilen Irk/Tipler

- Karacabey Merinosu
- Malya Koyunu

- Anadolu Merinosu
- Konya Merinosudur.

Bu gruptaki koyunların yapağı kaliteleri nicelik ve nitelik olarak yerli koyunlardan üstündür. Yerli ırklara göre yine gelişme hızları yüksek ve yapağı rengi beyazdır, vücut yapısı olarak malya ırkı dışında kuyrukları ince ve uzundur.

Et-Yapağı Verim Yönlü Geliştirilen Irk/Tipler

- Ramlıç Koyunu
- Menemen Koyunu
- Hasmer Koyunu
- Hasak Koyunu

Bu gruptaki bulunan ırkların genel özellikleri arasında büyüme hızı ve karkas kalitesinin yerli ırklara göre daha yüksek olduğu görülecektir. Yapağı verim özellikleri açısından bakıldığında; orta kalite yapağı özelliklerine rastlanır. Kasaplık kuzu üretiminde bu ırkların babaları, baba soyu olarak kullanılmaktadır. İç Batı Anadolu ve Batı Anadolu'da bu gruptaki hayvanlar, yetiştirici tarafından özellikle son yıllarda rağbet görmektedir.

Süt-Döl Verim Yönlü Geliştirilen Irk/Tipler

- Tahirova Koyunu
- Sönmez Koyunu
- Acıpayam Koyunu
- Türkgeldi Koyunu
- Bafra Koyunu

Süt ve döl verimi açısından ülkemiz yetiştiricisinin damızlık ihtiyacını karşılamaya yönelik geliştirilen bu gruptaki ırklar, Batı Anadolu öncelikli olarak geliştirilmişlerdir. Orta Karadeniz, İç ve Doğu Anadolu bölgelerinin ihtiyacına uygun olarak nitelendirilen ırk ise Bafra adı altında geliştirilmiştir. Yine Çukurova Üniversitesi tarafından bölge ihtiyacına cevap vermek amacıyla Çukurova Koyun tipi geliştirilmiştir.

Keçi Üzerinde Yapılan Islah ve Melezleme Çalışmaları

Keçi türü, ülkemiz koşullarında koyun kadar şanslı olamamış ve ülke hayvansal üretiminde sürekli geri planda kalmıştır. Özellikle keçi orman ilişkileri açısından Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın henüz değişmeye başlayan bakış açıları

(ormanın en büyük zararlısı keçidir), keçi türünün hızlı azalışının ana etkenlerinden en önemlisidir. Ancak zaman içerisinde değişen tüketici tercihleri ve keçi sütünden üretilen ve özellik arz eden ürünlere talebin artması bireysel yetiştiricileri ve özel sektörü keçi yetiştirme konusunda teşvik etmiştir. Büyük şehirlerde keçi sütü ve keçi peynirinin giderek artan tüketimi özellikle hayvancılığa yatırım yapmak isteyen müteşebbisleri modern keçi çiftlikleri kurmaya yöneltmiştir. Lakin bu durumda yüksek süt verimine sahip keçi ihtiyacı baş göstermiş ve bazı yetiştiriciler yabancı ülkelerden dişi ve erkek damızlık ithal etmek için harekete geçmişlerdir. Bu kapsamda bugüne kadar yapılmış olan sütçü keçi geliştirme çalışmaları tekrar gündeme gelmiş ve ilave olarak özellikle üniversitelerimiz yeni süt tipi keçi ırkı geliştirme yolunda çalışmalarını hızlandırmışlardır. Ülkemizde geliştirilen bazı keçi ırkları aşağıda verilmiştir. Bu ırklar yerli ırklarımızın yabancı ırklarla çeşitli seviyelerde melezlenmesi suretiyle geliştirilmiş olup bir kısmı yetiştiriciler tarafından yoğun şekilde talep edilmektedirler.

- Akkeçi
- Türk Saanen Keçisi
- Bornova Keçisi
- Balcalı Keçisi
- Toros Alaca Keçisi
- Songül Keçisi

Halk Elinde Hayvan Islahı Projesi

Günümüze değin mevcut ırklarımızın verimlerinin artırılması amacıyla gerek üniversitelerimizde gerek kamu araştırma kurumlarında birçok proje yürütülmüş ve bir kısım ırklar yetiştirici tarafından kabul görürken bir kısmı ise yetiştirici koşullarında yayılma olanağı bulamamıştır. Yetiştirici ekstsansif şartlarda üretimde ısrarlı olmuş, geleneksel üretim yöntemleri ile kendi ekonomik önceliklerini belirlemiş ve örgütlü olmaması gibi birçok faktörün sonucu sürekli düşük fiyatla pazara ürün sevk etmek zorunda kalmıştır.

GTHB, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) küçükbaş hayvan sayısının

Yapılan bazı ıslah ve melezleme çalışmaları ile ülke hayvancılığına yararlı olabilecek ırklar geliştirilmiş ancak çok az bir kısmı günümüze kadar varlığını devam ettirebilmiştir. Ülke küçükbaş hayvancılığının geliştirilmesi için yapılacak çalışmalara başlamadan önce amacın ortaya konması ve ülke küçükbaş hayvancılık politikasının belirlenmesi en önemli başlangıç noktasını oluşturacaktır.

azalışını durdurmak, ortaya çıkan kırmızı et üretimindeki problemlerin çözümüne katkı yapmak, küçükbaş hayvancılığı örgütlü bir yapıya kavuşturmak, yetiştiricinin bilgi birikimini artırmak ve ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelikli damızlıkları iç kaynaklardan karşılamak için "Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesini" (HEÜKIP) 2005/8503 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile uygulamaya koymuştur. Halk Elinde Ülkesel Küçükbaş Hayvan Islahı Projesi, Akkaraman koyun ırkı ve Ankara keçisi ile başlamış, 2010 yılı itibarı ilke 10 koyun ırkı ve 2 keçi ırkını kapsayacak şekilde 12 alt proje ile 111 köyde 466 yetiştirici ve 70.000 baş hayvan sayısına ulaşmıştır.

Proje, yetiştiriciyi örgütlü bir üretim tarzına yöneltirken küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi için; yetiştirici, Üniversite ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nı aynı amaç doğrultusunda bir araya getirmiştir. Yetiştirici sahip olduğu hayvanların verimlerinin artırılması için yapılan çalışmaya fiilen iştirak etmiş ve çalışmalar süresince teknik bilgi ve deneyimini artırma olanağına sahip olmuştur. Projede Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğüne bağlı araştırma enstitüleri/istasyonlarından araştırmacıların yanı sıra, farklı üniversitelerden bilim insanları, proje yürütücüsü ve yardımcı araştırmacı olarak görev yapmaktadırlar.

HEÜKIP ile yetiştirici hibe şeklinde verilen destekleme modelinden kurtulup projede aktif sorumluluk üstlenmiş ve Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştirici Birliklerine üye olma şartının da aranması sonucu örgütlü bir yaklaşım içerisine girmiştir.

Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi adı altında başlayan proje yetiştiricinin yoğun ilgisi, Üniversitelerin aktif katılımı ve GTHB-TAGEM'in projeye verdiği önem ve maddi desteği ile genişleme sürecine girmiştir. Bugüne kadar yapılan desteklemelerin yetiştiriciye her hangi bir yükümlülük getirmemesine karşılık, projede yetiştiricinin aktif rol alması, birliklerin projeye olan katkısı ve başarılı olacağına dair inançları yanı sıra Üniversitelerden akademisyenlerin

Türkiye'de günümüze kadar yetersiz olsa da küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi yolunda bazı adımlar atmıştır. Küçükbaş hayvancılığın ülke hayvansal üretimi içerisinde ne denli önemli bir potansiyel olduğu son yıllarda alınan kararlar dikkate alındığında görülmektedir.

Çizelge 1. HEÜKIP yürütüldüğü iller ve ırklar

Proje Uygulanan İl	IRK/TİP
Adana	İvesi Koyunu
Adıyaman	İvesi Koyunu, Kıl Keçisi
Afyonkarahisar	Pırlak, Ramlıç, Dağlıç
Ağrı	Morkaraman
Aksaray	Akkaraman
Amasya	Karayaka, Kıl Keçisi
Ankara	Ankara Keçisi, Akkaraman, Orta Anadolu Merinosu
Antalya	Honamlı Keçisi, Kıl Keçisi
Ardahan	Hemşin
Artvin	Hemşin
Aydın	Karya, Kıvrıcık, Kıl Keçisi
Balıkesir	Karacabey Merinosu, Kıvrıcık, Kıl Keçisi
Batman	Koçeri Koyunu
Bilecik	Kıvrıcık
Bingöl	Morkaraman, Akkaraman
Bolu	Türk Saanen Keçisi
Burdur	Honamlı Keçisi, Kıl Keçisi
Bursa	Karacabey Merinosu, Kıvrıcık, Kıl Keçisi
Çanakkale	Kıl Keçisi, Sakız, Türk Saanen, Tahirova Koyunu, Kıl Keçisi
Çankırı	Akkaraman
Çorum	Akkaraman
Denizli	Karya Koyunu, Kıl Keçisi
Diyarbakır	Zom Koyunu, Karakaş Koyunu, Kıl Keçisi
Elazığ	Şavak Akkaraman, Morkaraman
Erzincan	Şavak Akkaraman
Erzurum	Mokaraman
Eskişehir	Orta Anadolu merinosu, Pırlak, Ramlıç, Ankara Keçisi
Gaziantep	İvesi, Kilis Keçisi
Giresun	Karayaka
Isparta	Kıl Keçisi, Pırlak Koyunu
İzmir	Sakız, Kıl keçisi
Kahramanmaraş	Kıl Keçisi
Karaman	Akkaraman, Orta Anadolu Merinosu, Kıl Keçisi
Kayseri	Akkaraman
Kırıkkale	Akkaraman
Kırklareli	Kıvrıcık
Kırşehir	Akkaraman
Kilis	İvesi, Kıl Keçisi
Kocaeli	Karacabey Merinosu
Konya	Akkaraman, Orta Anadolu Merinosu, Honamlı Keçisi, Kıl Keçisi
Kütahya	Pırlak
Malatya	Akkaraman
Manisa	Kıvrıcık

Mersin	Güney Karaman Koyunu (Kara Koyun), Kıl Keçisi, İvesi Koyunu
Muğla	Kıl Keçisi
Nevşehir	Akkaraman
Niğde	Akkaraman, Kıl Keçisi
Ordu	Karayaka
Osmaniye	İvesi Koyunu, Kıl Keçisi
Rize	Kıl Keçisi
Samsun	Karayaka
Siirt	Tiftik Keçisi
Sinop	Karayaka
Sivas	Kangal Akkaraman
Şanlıurfa	İvesi
Tokat	Karayaka, Kıl Keçisi
Trabzon	Karayaka
Tunceli	Şavak Akkaraman
Uşak	Eşme Koyunu, Pırlak
Yalova	Kıvırcık
Yozgat	Akkaraman, Kıl Keçisi

proje lideri olarak sahada yetiştiriciyle interaktif çalışması ve en önemlisi ilk sonuçlarının yetiştiriciyi tatmin etmesi başarıya giden yolda önemli bir adım olarak kabul edilmektedir.

Projeye katılmak için gelen yoğun talepler sonucu 2011 yılında il sayısı 42'ye, ırk/tip sayısı 23'e ve alt proje sayısı ise 81'e çıkarılmıştır. 2011 yılı itibarı ile projeye katılan yetiştiricilere (3027 kişi) 478.529 baş hayvan için 16.404.061 TL ödeme yapılmıştır.

Proje Ocak 2014 yılı itibarı ile 124 alt proje, 28 koyun ve keçi ırkı (22 koyun, 6 keçi), 61 ilde 6000 yetiştirici elinde yaklaşık 1 milyon baş hayvan seviyesine ulaşmıştır. Projede 24 Üniversiteden 41 akademisyen proje lideri, 6 Araştırma Enstitüsü/İstasyonundan 43 araştırmacı ile görev almakta ve bu kapsamda GTHB 61 ilin Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği ile işbirliği yapmaktadır. Projede yer alan iller ve üzerinde çalışılan ırklar çizelge 1'de özetlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye'de günümüze kadar yetersiz olsa da küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi yolunda bazı adımlar atılmıştır. Küçükbaş hayvancılığın ülke hayvansal

üretimi içerisinde ne denli önemli bir potansiyel olduğu son yıllarda alınan kararlar dikkate alındığında görülmektedir. Nitekim özellikle yetiştirici örgütlerinin konuya olan ilgisinin artması GTHB'nın küçükbaş hayvancılığa verdiği aynı ve nakdi yardımların yanı sıra politikasında yaptığı değişiklikler bu konuda gelecekte iyimser olmamıza kaynak oluşturmaktadır. Bu aşamada dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda gibi sıralanabilir;

- Yetiştirici birliklerinin yapılacak ıslah çalışmalarında daha etkin rol almaları sağlanmalıdır,
- GTHB, küçükbaş hayvancılığın yüksek nitelikli damızlık ihtiyacını karşılamak üzere yürüttüğü araştırma ve geliştirme çalışmalarını giderek artırmalıdır,
- Türkiye koyun ve keçi yetiştiriciliğinin bölgesel anlamda hangi ırk veya ırklara hangi verim seviyesinde ihtiyaç duyduğu belirlenmeli yapılacak ıslah çalışmaları ve üretim bu yönde planlanmalıdır,
- Küçükbaş hayvancılığın yetiştirici koşullarında ihtiyaç duyduğu teknik donanım ve bilgi eksiliği GTHB ve DKKYB iş birliği ile giderilmelidir,
- Özellikle keçi sütü ve ürünlerinde; ürün yelpazesinin genişletilmesi ve keçi ve koyun ürünlerinin tüketimi konusunda tüketiciye ve

yetiştiriciye tanıtım, bilgilendirme ve eğitim programları düzenlenmelidir,

- Yetiştiricinin hijyenik (sağlıklı) koşullarda üretim ve hayvan sağlığı konusunda bilinç seviyesi artırılmalıdır,
- Yetiştirici birliklerinin hayvan ıslahı konularında bilgi birikimi ve altyapıları güçlendirilmelidir,
- Küçükbaş hayvancılıkta suni tohumlama gibi biyoteknolojik yöntemlerin kullanılması ve koç teke depoları kurulması ile döl kontrolü uygulamaları başlatılmalıdır,
- Küçükbaş hayvancılıkta tutarlı ve ıslaha temel olacak veri kayıt sistemi oluşturulmalıdır.

Kaynakça

- Anonim, (2013). TÜİK. www.tuik.gov.tr. Erişim tarihi: 25.12.2013
- Daşkıran, İ., Ankaralı, B. ve Ö. Sözen, "Halk Elinde Ülkesel Küçükbaş Hayvan Islahı Projesi", HASAD Hayvancılık Dergisi, 24, 287,16-20, (2009).
- Daşkıran, İ., N. Darcan, Ö. Sözen, ve B. Ankaralı, "Türkiye Koyuncululuğunda Desteklemeler", Türkiye Koyuncululuk Kongresi, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, 12-13 Şubat, İzmir, 2009.
- Daşkıran, İ., Ankaralı, B. ve Sözen, Ö. "Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesinde Mevcut Durum ve Hedefler (2011-2015)", Hasad Hayvancılık Dergisi, 27,323, (2012).
- Daskıran, I. and Ayhan V. National Sheep and Goat Breeding Program and Breeder Associations' Collaboration Systems of Turkey. FAO-CIHEAM Network on Sheep and GoatsSub-Network on Production Systems.8th International Seminar. Technology creation and transfer in small ruminants: roles of research, development services and farmer associations. Tangier, Morocco, 11-13 June 2013.
- Günlü, A. Ve Alaşahan, S. 2010. Türkiye'de Keçi Yetiştiriciliği ve Geleceği Üzerine Bazı Değerlendirmeler. Vet.Hek.Der.Dergisi. 81(2): 15-20
- Kaymakçı, M ve Taşkın T. 2008. Türkiye Koyuncululuğunda Melezleme Çalışmaları. Hayvansal Üretim. 49(2): 43-51.
- Sönmez R., Kaymakçı, M., Eliçin, A., Tuncel, E., Wassmuth, R., Taşkın T. 2009. Türkiye Koyun Islahı Çalışmaları. Journal of Agricultural Faculty of Uludağ University. Cilt:23, Sayı: 2, 43-65.
- Taşkın, T., Kaymakçı, M., Koşum, N., Dellal, G., Savaş, T., Konyalı, A., Savran, F., Tölü, C., Tuncel, E., Koyuncu, M., Güney, O., Ocak, S., Darcan, N., Biçer, O., Keskin, M., Arık, İ.Z., Ayhan, V. ve İ. Daşkıran, "Üniversitelerde Keçi Konulu Araştırmalar Ve Bunların Sahaya Yansımaları", s:26-37, Ulusal Keçicilik Kongresi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, 23-26 Haziran, Çanakkale, 2010.

Mehdi Eker

Eğitimi çoban istihdam edene destek verilecek

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker, Bakanlığının faaliyetleri konusunda 2013 yılına ilişkin değerlendirmelerde bulundu, 2014'e yönelik hedeflerini anlattı.

DESTEK
Sürü yöneticisi ve çoban sayısının çok azaldığını belirten Eker, ilk kez küçükbaş hayvancılığı destekleme kapsamına alan Bakanlığın, sürü yöneticisi özel eğitim programına katılarak sertifikalı alanları istihdam eden sürü sahiplerine de destek vereceklerini bildirdi.

TAKIP SİSTEMİ
Güvenilir gıda konusunda 7 ürün grubunda uygulan-

maya başlayacak Ürün Doğrulama ve Takip Sistemini bu yıl devreye koyacaklarını ifade eden Eker, Sağlık Bakanlığının işbirliğinde obezite ile mücadele kapsamında bazı gıda maddelerindeki tuz ve şeker oranlarının azaltılmasına yönelik faaliyetler yürüteceklerini de bildirdi. / **Haber Merkezi**

3 bin lira ücretle çoban bulamıyorlar

Şanlıurfa'da, yüksek ücret vermesene rağmen çoban bulamayan besiciler sürülerine kendileri bakıyor

Türkiye'deki küçükbaş hayvancılık önemli merkezlerinden Şanlıurfa'da birçok besici, yüksek ücret vermesene rağmen "çoban" sıkıntısı yaşıyor. Geçmişte çobanlı yapacak kişilerden referans istendiği ifade eden besiciler, o dönemlerde bu işi yapmak isteyenlerin aracı bulduğunu ancak şimdi 3 bin liralık ücretle aradığı hayvanlara bakacak kimse bulamadıklarını belirtiyor. Üzun yıllardır besicilik yaptığını belirten Mehmet Turan,

"Aylık 3 bin lira üret veremeye rağmen çoban bulamıyorum. Yıllık neredeyse 50 bin lira veriyorum ama yine de çoban bulamam sıkıntı çekiyoruz. Bütün masraflarını karşılıyoruz. Kalacakları evinden yatağına varınca kadar temin ediyoruz ancak kimse gelmiyor. Bu işin çoğunlukla bir meslek olduğumu gördükleri için gururlarına yediyorlar. Böyle giderse birkaç yıl daha diğer besiciler de hayvanlarını mecburen satmak zorunda kalacak" dedi. AA

Sertifikalı çoban istihdam için 760 kişi başvurdu

Malatya İli Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından yürütülecek "Sürü Yönetimi Elemanı Benim" projesi kapsamında açılacak kurs için 760 kişi başvurdu. Kurstiyerlere günde 8 saat olmak üzere 15 gün süreyle 120 saatlik eğitim verilecek.

BİRLİK Başkanı İhsan Akin, Yabancılar ve Arguvan ilçelerinde yapılan eğitim programına katılan çoban adaylarına sertifikaları dağıtıyor. Eğitim programına katılan çoban adaylarına sertifikaları dağıtıyor. Eğitim programına katılan çoban adaylarına sertifikaları dağıtıyor.

Koyun keçi sütüne de referans fiyat isteniyor

ANKARA TİCARET
Türkiye'nin önde gelen keçi sütü üreticilerinden Özer Türer, Ulusal Süt Konseyi'nden inek sütünde olduğu gibi koyun ve keçi sütünde de referans fiyat belirlenmesini istedi.

Ulusal Süt Konseyi, 2014 yılı çığ süt fiyatını belirleme için üreticilerin ve firma temsilcilerinin katılımı ile Ankara'da, bir toplantı düzenledi. İlk toplantıdan sonuç çıkmazken küçükbaş hayvancılık alanında yaptığı çalışmalarla adından sıkça söz ettiren Türer'in önde gelen fiyat farkı var. Hatta aynı ildeki koyun ve keçi sütü için soğuk zincir fiyatları da farklı. "Yeni referans fiyatları belirlenmelidir. Referans fiyatları belirlenmelidir. Referans fiyatları belirlenmelidir."

Türkiye Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Tekirdağ'da...

Kırsal Haber
Türkiye Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Prof. Dr. Veynel AYHAN, Bursa'da düzenlenen toplantıda konuşurken...

Prof. Dr. Veynel Ayhan, Bursa'da düzenlenen toplantıda konuşurken... "Koyun ve keçi yetiştiricileri birliğimiz, Türkiye'de küçükbaş hayvancılığın gelişmesini sağlamak için çalışmalarını sürdürmektedir. Özellikle referans fiyatlarının belirlenmesi konusunda aktif rol almaya devam edeceğiz."

ÜRETİCİ

Ekonomi ve Politika Üzerine Yeni Verilenler Gazetesi | İYİ HAYAT | İYİ AKADEMİ | Web sitesi: www.uyretici.com.tr | 22 - 30 EKİM 2013 - Yıl: 6 - Sayı: 21

Hayvancılığımızın merkezine küçükbaş koymalıyız

Hayvancılık politikamızın merkezine Küçükbaş koymalıyız. Ülkemizin et ve sütünü üretmek için küçükbaş koyun ve keçi yetiştiriciliğinden yararlanmalıyız. Atalarımız dediği gibi, "Tarımda buğday koyun, gürisi oyun" dur.

Ülkemizde küçükbaş hayvancılığın gelişmesini sağlamak için çalışmalarını sürdürmektedir. Özellikle referans fiyatlarının belirlenmesi konusunda aktif rol almaya devam edeceğiz.

Hayvancılık politikamızın merkezine Küçükbaş koymalıyız. Ülkemizin et ve sütünü üretmek için küçükbaş koyun ve keçi yetiştiriciliğinden yararlanmalıyız. Atalarımız dediği gibi, "Tarımda buğday koyun, gürisi oyun" dur.

Ülkemizde küçükbaş hayvancılığın gelişmesini sağlamak için çalışmalarını sürdürmektedir. Özellikle referans fiyatlarının belirlenmesi konusunda aktif rol almaya devam edeceğiz.

KÖŞE YAZISI

Prof. Dr. Veynel AYHAN
Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü Öğretim Üyesi ve Türkiye Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı İhsan Akin

KÖŞE YAZISI

NIÇİN KOYUNLUK?
Sadece meradan yararlanarak, kaba yemi en iyi şekilde değerlendiren hayvanlardır. Küçükbaş hayvanlara göre koyun alımı ve sürü kurulumu kolay ve maliyeti düşük olmasının yanı sıra hastalık ve ölümüne sonuçlanacak çeşitli olumsuz faktörler karşısında daha az risklidirler. Koyun yetiştiriciliğine yeni başlayacaklar az miktar sermaye ile küçük bir sürü oluşturup, basit ve ucuz maliyetli barmaklara yetiştirilebilirler. Koyunlar nadas ve az otlatma sırasında barmaklardan gübre ile tarım arazilerinin fiziksel ve kimyasal toprak özelliklerini iyileştirecek daha verimli hale getirmelerini sağlarlar. Koyunluk özellikle kırsal kesimde yaşayan dar gelirli, sosyal güvencesi olmayan insanların temel geçim kaynağı durumundadır. Yetiştirici gereksinim duyduğunda bir kaç koyunu ya da kuzusunu satarak kolaylıkla paraya dönüştürüp ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Sür ve süt ürünleri insan beslenmesinde temel gıdalardır. Pek çok toplumda süt denildiğinde akla ilk gelen ürünlerdir. Koyun, kimi toplumlarda koyun keçi sütü de önem taşımaktadır. Süt koyunu yetiştiriciliği özellikle Akdeniz ve Ortadoğu ülkelerinde ulusal ekonominin önemli bir parçası olmaktadır. Bu konuda özellikle Fransa, İspanya, İtalya, Portekiz ve Yunanistan iyi örnekler olmuştur. Kendine özgü tat ve kokusu olan koyun sütü, ağır tadı nedeniyle içme-sütü olarak pek tercih edilmemesine rağmen kazein oranının yüksekliği nedeniyle peynir ve yoğurt, yüksek yağ oranında nedeniyle de tereyağı üretiminde tercih edilmektedir. Ermiş ve 70 kg ağırlığındaki sağlıklı bir bireyin günde tüketmesi gereken protein miktarının yaklaşık 70 g civarında olduğu, tüketilen proteinin yaklaşık yarısının (35 g) hayvansal protein olması gerektiği belirtilmektedir. Günlük kişi başı hayvansal protein tüketiminde dünya ortalaması 27 g civarında iken bu düzey gelişmiş ülkelerde 45 g, Türkiye'de 20 g, geri kalmış ülkelerde ise 9 g kadardır. Özellikle Avrupa'da domuz yetiştiriciliği ve domuz eti tüketimi nedeniyle hayvansal protein tüketimi yükselmiştir. Ülkemizde de açığın ancak koyun et üretimini artışı ile kapanması mümkündür. Kırmızı et açığının kapatılmasında...